

УАГ
ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

ТӨРИЙН АУДИТЫН БАЙГУУЛЛАГЫН
2016 ОНЫ
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЙЛАН

Улаанбаатар хот
2017

ТОВЧИЛСОН ҮГ

АДБОУС	Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт
АНАГ	Аймаг, нийслэлийн аудитын газар
АСОСАИ	Аудитын дээд байгууллагуудын Азийн байгууллага
АТГ	Адигатай тэмцэх газар
АҮЯ	Аж үйлдвэрийн Яам
АШУУИС	Анагаахын шинжлэх ухааны үндэсний их сургууль
БНХАУ	Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс
БНСУ	Бүгд Найрамдах Солонгос улс
БХБЯ	Барилга хот байгуулалтын яам
БОАЖЯ	Байгаль орчин, аялал жуучлалын яам
БСШУЯ	Боловсрол соёл, шинжлэх ухааны яам
ГЕГ	Гаалийн ерөнхий газар
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ЗТЯ	Зам тээврийн яам
ИНТОСАИ	Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын байгууллага
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
МУЕА	Монгол Улсын Ерөнхий аудитор
ММНБИ	Монголын мэргэшсэн нягтлан бодогчдын институт
МУИС	Монгол Улсын их сургууль
МУБИС	Монгол Улсын боловсролын их сургууль
МХЕГ	Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар
НҮБ	Нэгдсэн үндэсний байгууллага
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл
НДЕГ	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар
ОХУ	Оросын Холбооны Улс
ОНӨҮГ	Орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
УИХ	Улсын Их Хурал
УУЯ	Уул уурхайн яам
УУХҮЯ	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам
УБТЗ	Улаанбаатар төмөр зам
СТАУС	Санхүүгийн тайлангийн аудитын удирдлагын систем
СУИС	Соёл урлагийн их сургууль
ТАБ	Төрийн аудитын байгууллага
ТЕГ	Талнуулын ерөнхий газар
ТӨҮГ	Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар
ТӨК	Төрийн өмчит компани
ТББ	Төрийн бус байгууллага
ТУЗ	Төлөөлөн удирдах зөвлөл
УБҮ	Уулын баяжуулах үйлдвэр
ХААИС	Хөдөө аж ахуйн их сургууль
ХХААЯ	Хүнс, хөдөө аж ахуйн яам
ХЗЯ	Хууль зүйн яам
ХНН	Хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ХК	Хувьцаат компани
ХЯ	Хөдөлмөрийн яам
ХСИС	Хууль сахиулах их сургууль
ХХЗХ	Харилцаа холбооны зохицуулах хороо
ЦЕГ	Цагдаагийн ерөнхий газар
ШШГЕГ	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар
ШУТИС	Шинжлэх ухаан технологийн их сургууль
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам
ЭХЗХ	Эрчим хүчний зохицуулах хороо

Төрийн аудитын байгууллагын 2016 оны үйл ажиллагааны тайлан

Төрийн аудитын байгууллага нь 2016 онд дэвшүүлсэн зорилт, жилийн үйл ажиллагааны болон аудитын төлөвлөгөөнд тусгагдсан ажлуудыг бүрэн хэрэгжүүлсэн бөгөөд тус онд хийсэн аудит, үйл ажиллагааны үр дүнг тайлагнаж байна.

Нэгдүгээр бүлэг. Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын байгууллага 2016 онд өмнөх онуудад хийсэн аудитын арга зүйн шинэчлэл, мэдээллийн технологийн ололт амжилтыг бататган төрийн аудитын байгууллагын хүний нөөцийн туршлага, мэдлэг, үр чадварт тулгуурлан аудитын чанар, үр өгөөж, хянан удирдах тогтолцоог сайжруулж, үүрэг хариуцлагыг дээшлүүлэх зорилтыг дэвшүүлэн хэрэгжүүлж ирсэн.

Төрийн аудитын байгууллага Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хорооноос баталсан орон тооны дээд хязгаар болох 389 ажиллагсадтайгаар үйл ажиллагаа явуулж ирсэн бөгөөд эдгээр хүний нөөцийн 312 буюу 80.2 хувь нь аудитын үйл ажиллагааг гүйцэтгэж, 77 буюу 19.8 хувь нь удирдлага болон дэмжих үйлчилгээ үзүүлэх хэсгийг бүрдүүлж байна.

Төрийн аудитын байгууллагын 2016 оны үндсэн үйл ажиллагаа, түүний үр дүнг товч тоон үзүүлэлтээр харуулбал:

Төрийн аудитын байгууллага нь санхүүгийн тайлангийн 3297, гүйцэтгэлийн 196, нийцлийн 219, нийтдээ 3712 аудит хийжээ.

- Аудитаар 16,336.9 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлж, түүний 37.2 хувийг аудитын явцад залруулж бусад зөрчлийг залруулахаар акт, албан шаардлага, зөвлөмж өгөгдсөн байна.
- Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнууд 10.9 тэрбум төгрөгийн акт тогтоож, тухайн ондоо 5.1 тэрбум төгрөгийн актыг барагдуулжээ.
- Мөн 1,173.6 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлага өгснөөс 837.5 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгаж 1.2 тэрбум төгрөгийн орлогыг улс, орон нутгийн төсөвт оруулжээ.
- Тайлант онд 7855 зөвлөмж өгсний 32.6 хувийг хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй, 32.2 хувийг бүртгэл, тайлагнал, 13.6 хувийг дотоод хяналтыг сайжруулах, 13.5 хувийг арвилан хэмнэх, үр ашиг, үр нөлөөг сайжруулахтай холбоотой, 8.1 хувийг бусад асуудлаар өгсөн зөвлөмж эзэлж байгаа ба нийт өгсөн зөвлөмжийн 72.4 хувийг хэрэгжүүлжээ.
- Тайлант онд гүйцэтгэсэн аудитаар 633.7 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг харилцагч байгууллагаар хүлээн зөвшөөрүүлжээ.
- Зөрчил гаргасан 752 албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулж, 186 албан тушаалтны асуудлыг хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлжээ.

Ингэснээр Төрийн аудитын байгууллага 2016 онд улсын төсвөөс авсан нэг төгрөгийн санхүүжилтээр 67.96 төгрөгийн үр өгөөжийг бий болгож харилцагч байгууллагаар хүлээн зөвшөөрүүлсэн нь өмнөх оныхоос 11.3 төгрөгөөр өссөн байна.

Төрийн аудитын байгууллагын 2016 оны үйл ажиллагааны үр дүнгийн зарим үзүүлэлтүүд

Хүснэгт № 1

№	Үзүүлэлт	хэмжих нэгж	2013 он	2014 он	2015 он	2016 он
1	1 төгрөгт ногдох үр өгөөж	төгрөг	55.20	92.16	56.66	67.96
2	Улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн орлого	тэрбум төгрөг	24.8	14.0	30.0	7.6
3	Тогтоосон төлбөрийн акт	тоон дүн	2638	2355	2035	1475
		мөнгөн дүн	35.1	18.6	22.9	10.9
		Үүнээс: хэрэгжсэн	23.1	13.7	20.1	5.1
4	Өгсөн албан шаардлага	тоон дүн	2223	2428	3195	2981
		мөнгөн дүн	1,088,3	2,457,0	5,548,3	1,173.6
		хэрэгжсэн	746.4	2,274.4	2,838.6	837.5
5	Өгсөн зөвлөмж	өгсөн	8188	10101	9656	7855
		хэрэгжүүлсэн	7085	8747	8166	5685
6	Илрүүлсэн алдаа зөрчил	илрүүлсэн	7147.5	12,857.5	18,312.2	16,336.9
		залруулсан	244.3	8,081.5	8,093.5	6,074.3
7	Албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах санал	тоон дүн	682	857	1079	931
		хэрэгжсэн	607	767	732	752
8	Хууль хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	тоо	102	65	89	186

Хоёрдугаар бүлэг. Удирдлага зохион байгуулалтын талаар:

Төрийн аудитын байгууллагын 2016 онд хийх аудитын сэдвийг Төрийн аудитын тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.2-т заасны дагуу УИХ-ын Төсвийн байнгын хороогоор хэлэлцүүлж, батлуулсан.

Төсвийн байнгын хорооны тогтоол, аймаг, нийслэлийн ИТХ-ын саналыг үндэслэн Үндэсний аудитын газрын 2016 оны бүтээгдэхүүн, ажил үйлчилгээний төлөвлөгөөг боловсруулж, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын тушаалаар батлуулан мөрдөж ажиллалаа.

Төрийн аудитын байгууллагын 2015 оны статистик мэдээ, судалгааг үндэслэн “Аймаг, нийслэлийн аудитын газрын үйл ажиллагааны үр дүнг үнэлж дүгнэх журам”-ын дагуу аймаг, нийслэлийн аудитын газруудын үйл ажиллагааг үнэлж дүгнэн зарим байгууллагуудыг урамшууллаа.

Төрийн аудитын байгууллагын 2015 оны үйл ажиллагаанд хэсэгчлэн системчилсэн үнэлгээ хийж тайланг цахим хуудсанд байршуулж Улсын Их Хурлын Тамгын газар, Төрийн байгуулалтын болон Төсвийн байнгын хороонд хэвлэмэл, аймаг, нийслэлийн аудитын газруудад цахим хэлбэрээр хүргүүлэв.

Төрийн аудитын байгууллагын удирдах ажилтны зөвлөгөөнийг батлагдсан хөтөлбөрийн дагуу зохион байгуулсан бөгөөд тус зөвлөгөөнд Үндэсний аудитын газрын удирдлага болон харьяа аймаг, нийслэлийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор нарын бүрэлдэхүүнтэй нийт 35 албан хаагчид оролцож, харьяа газрын дарга,

тэргүүлэх аудиторуудын 2015 оны үр дүнгийн гэрээг дүгнэж, 2016 оны үр дүнгийн гэрээ байгууллаа.

Төрийн аудитын байгууллагын хүний нөөцийн талаар 200, үндсэн үйл ажиллагааны талаар 151, нийт 351 тушаалыг хууль эрх зүйд нийцүүлэн гаргалаа.

Аудит хийх эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох ажлын хүрээнд "Төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааны тайлан болон статистик мэдээ боловсруулж тайлагнах журам", "Улс төрийн нам, намуудын сонгуулийн эвсэл, бие даагчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрт аудит хийж, дүгнэлт гаргахад мэдээллийн нууцлалыг тусгайлан хамгаалах журам", "Аудитын чанарын хяналтын журам", "Гүйцэтгэлийн аудитын журам", "Нийцлийн аудитын түр журам", "Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам"-ыг шинээр боловсруулан, мөн "Төрийн аудитын байгууллага санхүүгийн тайланд аудит хийх чиг үүргээ аудитын бусад байгууллагаар гэрээний үндсэн дээр гэрээгээр гүйцэтгүүлэх журам"-д өөрчлөлт оруулж, үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллаж байна.

Сонгуулийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан "Сонгуулийн зардлын дээд хэмжээ тооцох аргачилсан зөвлөмж"-ийг боловсруулан мөрдөж Монгол Улсын Их Хурлын болон аймаг, нийслэлийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд нэг нэр дэвшигч, нам, эвслээс зарцуулах зардлын дээд хэмжээг тогтоож олон нийтэд мэдээлэх үйл ажиллагааг зохион байгууллаа.

Төрийн аудитын байгууллагын шинэ ажилтнуудад зориулсан "ТАБ-ын аудитор, шинжээчдийн ажлын өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хэрэглэгдэх стандарт, ном, гарын авлага", "Төрийн аудитын байгууллага, түүний хараат бус байдал, Үндсэн хуулийн зохицуулалтын талаарх судалгаа, мэдээлэл", "Төрийн аудитын байгууллагын түүхэн замнал, бүтэц, орон тоо, гадаад харилцаа", "Аудитын дээд байгууллагуудын олон улсын байгууллага (ИНТОСАИ)-ын танилцуулга", "Аудитын дээд байгууллагуудын азийн байгууллага (АСОСАИ)-ын танилцуулга", "Хууль тогтоомж, бусад байгууллагаас батлан гаргасан дүрэм, журмын жагсаалт", "Төрийн албан хэрэг хөтлөлт", "Төрийн аудитын байгууллагын 20 жилийн ойн онол, практикийн бага хуралд тавьсан илтгэл", "Захиргааны ерөнхий хуулийн танилцуулга" зэрэг мэдээлэл, танилцуулгын материал бэлтгэж дотоод мэдээллийн санд байршуулан ашиглаж байна.

Хууль тогтоомжийн мэдээллээр ажилтнуудыг хангах ажлын хүрээнд долоо хоног тутам "Төрийн мэдээлэл" эмхтгэл сэтгүүлд хэвлэн нийтлэгдсэн Хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэр, Засгийн газрын тогтоол, Үндсэн хуулийн цэцийн шийдвэрийн талаар тойм мэдээлэл боловсруулж, дотоод мэдээллийн санд байршуулж хэвшлээ.

Төрийн аудитын байгууллагын 2015 оны статистик мэдээ, үйл ажиллагааны тайланг төрөлжсөн болон аймаг, нийслэлийн Аудитын газар, Тамгын газар, Чанарын баталгаажуулалтын албанаас хүлээн авч боловсруулалт хийн, нэгтгэж "Төрийн аудитын байгууллагын 2015 оны үйл ажиллагааны тайлан"-г гаргалаа.

Төрийн нууцын тухай хууль, Төрийн нууц хамгаалах журмын дагуу Үндэсний аудитын газрын төрийн нууцтай танилцах эрх бүхий албан тушаалтнууд, албан хаагчдаас нууцын баталгаа гаргуулж, улмаар аймаг, нийслэлийн аудитын газруудад баталгааны хуудасны загвар хүргүүлж, ТАБ-ын нийт ажилтнаас нууцын баталгааг гаргуулж, аймаг, нийслэлийн аудитын газруудад нууцын ажилтан ажиллуулж, "НУУЦ"-ын тэмдэгтэй болгох ажлыг зохион байгууллаа.

2016 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийн шууд захирагчийн 31, төвлөрүүлэн захирагчийн 12, ерөнхийлөн захирагчийн 28, Засгийн газрын тусгай сангийн 8, Засгийн газрын санхүүгийн нэгдсэн тайлан 1, нийт 80 тайланд чанарын баталгаажуулалтыг хийж гүйцэтгэлээ. Ингэснээр ҮАГ-ын нийт гүйцэтгэсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын 57.6 хувь нь чанарын баталгаажуулалтад хамрагдсан байна.

Гүйцэтгэлийн болон нийцлийн аудитын 18 аудитаас 12 аудитын тайланд чанарын баталгаажуулалт хийсэн нь нийт аудитын 66.7 хувийг хамарсан байна.

Чанарын баталгаажуулалтын алба нь Баянхонгор, Говь-Алтай, Дорноговь, Говьсүмбэр, Дархан, Сэлэнгэ, Дундговь, Өмнөговь аймгуудын Аудитын газруудын гүйцэтгэсэн санхүү, гүйцэтгэл болон нийцлийн аудитын түвшинд чанарын баталгаажуулалт хийж мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч харилцан санал солилцож ажилласан.

"Иргэдээс төрийн байгууллага албан тушаалтанд хандаж гаргасан өргөдөл, гомдлыг хянан шийдвэрлэх тухай хууль"-ийн дагуу хууль зөрчсөн, төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулж байгаа асуудалтай холбоотой 29 өргөдөл, санал, гомдлыг хүлээн авч шийдвэрлэсэн.

Нийт 188 төлбөрийн акт, албан шаардлагын хууль эрх зүйн үндэслэлийг хянаж, акт, албан шаардлага нь Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.12, 28 дугаар зүйлийн 28.1, 28.2 болон "Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам"-ын дагуу тавигдаж байгаа эсэхэд дүгнэлт өгч, зөвлөгөө, арга зүйгээр ханган ажиллалаа.

Гуравдугаар бүлэг. Санхүүгийн тайлангийн аудитын талаар:

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын болон улс, орон нутгийн төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд, төсөл хөтөлбөрийн 3297 санхүүгийн тайланд аудит хийсний 67 хувийг нь төрийн аудитын байгууллага, үлдэх 33 хувийг хувийн хэвшлийн хараат бус аудитын компаниар гэрээгээр хийлгүүлжээ.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар 3297 байгууллагад өгсөн санал дүгнэлтийн 2859 буюу 86.7 хувийг зөрчилгүй, 369 буюу 11.2 хувийг хязгаарлалттай, 42 буюу 1.3 хувийг сөрөг санал дүгнэлт эзэлж, харин 27 буюу 0.8 хувьд нь дүгнэлт гаргахаас татгалзжээ.

"Санхүүгийн тайлангийн аудитад итгэл үзүүлэхэд баримтлах журам"-ын дагуу аудитын газрууд 445 байгууллагад итгэл үзүүлж, 2426 байгууллагыг түүвэрт хамруулсан байгаа нь аудитад хамрагдвал зохих санхүүгийн тайлангийн 45.6 хувийг эзэлж байна.

Санхүүгийн аудитын газар 2016 онд 314 санхүүгийн тайланд аудит хийсний 44.3 хувь буюу 139 аудитыг өөрийн хүчээр, 55.7 хувь буюу 175 аудитыг хараат бус аудитын компани болон гэрээт аудитороор гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлжээ.

Төрийн аудитын байгууллага санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 13,939.6 тэрбум төгрөгийн зөрчил илрүүлж, илрүүлсэн зөрчлийн 40.1 хувь болох 5,595.6 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг санхүүгийн тайланд залруулан тусгуулжээ.

Нийт аудитын илрүүлэлтийн 77.8 хувийг нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналтай, 10.4 хувийг дотоод хяналт, хариуцлагатай, 7.3 хувийг арвилан хэмнэлт, үр ашиг, үр нөлөөтэй холбоотой, 2.3 хувийг хууль, тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой, 2.2 хувийг нь бусад алдаа, зөрчил эзэлж байна.

Тайлант онд тогтоосон 4.9 тэрбум төгрөгийн актын 66.3 хувийг, 152.4 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 45.6 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 2.8 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлжээ. Харин өмнөх оноос шилжиж ирсэн 1.8 тэрбум төгрөгийн актын 0.5 тэрбум төгрөгийг барагдуулж, 175.0 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 99.0 хувийг хэрэгжүүлсэн байна.

Тайлант онд өгсөн зөвлөмжийн 74.2 хувийг хэрэгжүүлж, өмнөх оноос шилжиж ирсэн ба тайлант оны үлдэгдэл нийлээд 1648 зөвлөмжийн үлдэгдэлтэй байна.

2016 онд 1456 санхүүгийн, 508 санхүүгийн бус нийт 196.6 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг харилцагч байгууллагаар хүлээн зөвшөөрүүлжээ.

3.1. Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн талаар:

Засгийн газрын 2015 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд аудит хийж, аудитын явцад хийсэн горим, сорилын үр дүнд 4.4 их наяд төгрөгийн алдаа зөрчил илрүүлж, 3.9 их наяд төгрөгийн алдааг залруулж, санхүүгийн тайлангийн батламж мэдэгдлүүдтэй зөрчилдсөн материаллаг хэмжээний алдаа, зөрчилтэй асуудлууд илэрсэн тул Аудитын Олон улсын стандарт 700-д зааснаар *"Хязгаарлалттай"* дүгнэлт өглөө.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 4 зөвлөмж, Сангийн сайдад 3 зөвлөмж өгч хэрэгжүүлэхийг зөвлөлөө.

Аудитаар материаллаг хэмжээний алдаа, зөрчилтэй дараах асуудлууд илэрлээ.
Үүнд:

- Зарим төсвийн байгууллагын санхүүгийн тайлан, тодруулга дахь илчлэл толилуулгыг батлагдсан маягт, аргачлал, стандартын дагуу холбогдох ангилал, үзүүлэлтээр иж бүрэн тайлагнаагүй;
- Нийт 433.5 тэрбум төгрөгийн авлагын үлдэгдлийг харилцагчтай тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, үүнээс 244.0 тэрбум төгрөгийн авлага нь эргэн төлөгдөх хугацаа хэтэрсэн, найдваргүй болох эрсдэлтэй байгаагийн дээр тооцоо нийлсэн авлагын үлдэгдэл 0.5 тэрбум төгрөгөөр зөрүүтэй тайлагнагдсан
- Чингис бондын хөрөнгөөр Хөгжлийн банкнаас санхүүжүүлсэн "Гудамж" төслийн 2013-2015 онд ашиглалтад орсон 124.7 тэрбум төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг төслийн нэгжийн санхүүгийн тайлангийн дуусаагүй барилга, байгууламж дансанд биет хөрөнгөөр бүртгэсэн;
- Тариалан эрхлэлтийг дэмжих сангийн дансанд бүртгэлтэй Монгол Улсыг хөгжүүлэх сангийн хөрөнгөөр бүрдүүлсэн улаан буудайн нөөцийн 29.1 тэрбум төгрөгийн, Мал хамгаалах сангийн Гацуурт ХХК-иас авах 3.0 тэрбум төгрөгийн авлагыг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, өгсөн аудитын зөвлөмж, албан шаардлагуудыг хэрэгжүүлээгүй;

- “Эрдэнэс Монгол” ХХК-ийн ТУЗ-ийн шийдвэрээр “Эрнст энд Янг аудит Монгол” ХХК-ийн аудитын дүгнэлтийн дагуу зарим охин компаниудын аудитаар баталгаажсан санхүүгийн тайлангийн үлдэгдлийг 123.4 тэрбум төгрөгөөр залруулж, өмнөх оны Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн баталгаажсан тоо мэдээллийг өөрчилсөн байна.

Засгийн газрын 2014 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийг арилгуулахаар өгсөн нийт 12 зөвлөмж, 3 албан шаардлагын хэрэгжилтийг хянахад зөвлөмжийн биелэлт 54.6 хувийн биелэлттэй, 2 албан шаардлагыг хэрэгжүүлээгүй байна.

3.2. Төсөвт байгууллагуудын санхүүгийн тайлангийн аудитын талаар:

Тайлант хугацаанд 2830 төсөвт байгууллагын санхүүгийн тайланд аудит хийж дүгнэлт гаргасны 2477 буюу 87.5 хувийг зөрчилгүй, 296 буюу 10.5 хувийг хязгаарлалттай, 36 буюу 1.3 хувийг сөрөг санал дүгнэлт эзэлж байгаа бөгөөд 21 буюу 0.7 хувьд санал дүгнэлт гаргахаас татгалзсан байна.

Аудитаар тогтоосон 3.8 тэрбум төгрөгийн актын 76.2 хувийг, 96.9 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 57.9 хувийг, 4520 зөвлөмжийн 84.9 хувийг тус тус хэрэгжүүлсэн байна.

Гадаад оронд суугаа 40 дипломат төлөөлөгчийн газрын 2014, 2015 он, 2016 оны эхний хагас жилийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд аудит хийж, аудитаар 651.5 мянган долларын залруулга хийж арвилан хэмнэлттэй холбоотой 25, үр нөлөөг сайжруулах 6, дотоод хяналтыг сайжруулах чиглэлээр 33, хариуцлага дээшлүүлэх 11, хууль тогтоомж зөрчсөн 28, бусад асуудлаар 6, нийт 109 зөвлөмж өглөө.

Аудитын явцад 1.7 тэрбум төгрөг, 63.0 мянган евро, 400.5 мянган долларын орлого төвлөрүүлэхээр шийдвэрлэж улсын төсвөөс олгох татааснаас суутган тооцохоор болсон байна.

3.3. Төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгжийн аудитын талаар:

Тайлант онд 374 аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайланд аудит хийж, дүгнэлт гаргасны 308 нь зөрчилгүй, 57 нь хязгаарлалттай санал дүгнэлт өгч, 4 байгууллагад сөрөг дүгнэлт өгч, 5 байгууллагын санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт гаргахаас татгалзжээ.

Аудитаар тогтоосон 376.9 сая төгрөгийн актын 35.0 хувийг, 54.9 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 23.1 хувийг хэрэгжүүллээ.

Санхүүгийн аудитын газар 55 хараат бус аудитын компанитай гэрээ байгуулан 73 төрийн өмчит аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайланд баталгаажуулах аудит хийлгүүлж, дүгнэлт гаргуулснаас 55 нь “зөрчилгүй”, 17 нь “хязгаарлалттай” дүгнэлт авсан бол 1 байгууллагын санхүүгийн тайланд “дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан” дүгнэлт өгч нийтдээ 1,700.0 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчлийг залруулж 702 зөвлөмж, 14 албан шаардлага өгч, 164.0 сая төгрөгийн акт тогтоосон.

3.4. Төсөл, хөтөлбөрийн аудитын талаар:

Монгол Улсын Засгийн газар 2015 оны байдлаар хандивлагч 3 орон, Олон улсын санхүүгийн 4 байгууллага болон гадаадын 6 орны хөрөнгөөр нийтдээ 3,502.7

сая долларын, 105.8 сая еврогын, 344.6 сая зээлжих тусгай эрхийн, 90,393.0 сая иенийн, 6.0 сая динарын, 29.7 сая кроны зээл тусламжийг авч 94 төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлж байна.

2016 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар 93 төсөл, хөтөлбөрийн санхүүгийн тайланд аудит хийж 74 тайланд зөрчилгүй, 16 тайланд хязгаарлалттай, 2 тайланд сөрөг дүгнэлт өгч 1 тайланд дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан дүгнэлт өгч, 695.3 сая төгрөгийн акт тогтоож, 659.6 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага, 44 зөвлөмж өгчээ.

Аудитад хамрагдсан төсөл, хөтөлбөрийн 46 нь Засгийн газрын шугамаар хэрэгжиж буй төсөл хөтөлбөр байгаа бөгөөд 40 төсөл, хөтөлбөрийн аудитыг Үндэсний аудитын газар гэрээний үндсэн дээр бусад байгууллага, гэрээт аудиторуудаар гүйцэтгүүлж, чанарын хяналт тавьж ажиллажээ.

3.5. Бусад аудитын талаар

УИХ-ын 2016 оны сонгуульд оролцсон 11 нам, 2 эвсэл, 386 нэр дэвшигчийн сонгуулийн зардлын тайланг хүлээн авч, сонгуульд оролцсон нам, эвсэлд 2.0 сая төгрөгөөс дээш хандив өгсөн 75 хуулийн этгээд, 1.0 сая төгрөгөөс дээш хандив өгсөн 1673 иргэн, нэр дэвшигчдэд 2.0 сая төгрөгөөс дээш хандив өгсөн 359 хуулийн этгээд, 1.0 сая төгрөгөөс дээш хандив өгсөн 5706 иргэний нэр, хандивын хэмжээг зарлалаа.

Төв төрийн сангийн 2015 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар мөнгөн хөрөнгөтэй холбоотой 9.6 тэрбум төгрөгийн, авлагатай холбоотой 873.8 тэрбум төгрөгийн, өр төлбөртэй холбоотой 1,842.2 тэрбум төгрөгийн, нийт 2,725.6 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн бөгөөд өмнөх аудитуудаар өгсөн зөвлөмж, албан шаардлагуудыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

Аудитаар гадаад зээлийн гэрээнүүд дутуу, дансны ангилал буруу бүртгэсэн, хүүгийн авлага, ханшийн зөрүүгийн тооцоолол, тодруулга тодорхойгүй, авлага, өглөг барагдуулах ажлын үр дүн хангалтгүй байна гэж дүгнэлээ. Үүнд:

- Нийт авлагаас 575.4 тэрбум төгрөгийн авлагын үлдэгдлийг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, 604.2 тэрбум төгрөгийн авлагын эргэн төлөгдөх хугацаа хэтэрсэн;
- Нийт 634.3 тэрбум төгрөгийн 17 зээлдүүлэгчтэй зээлийг тооцоо нийлж, баталгаажуулаагүй, 623.7 тэрбум төгрөгийн зээлийн 15 гэрээний материал байхгүй;
- Татан буугдсан аж ахуйн нэгж, байгууллага, тусгай сангийн хугацаа хэтэрсэн авлагыг Төв төрийн сангаар шилжүүлэн бүртгэснээр найдваргүй авлагыг нэмэгдүүлж, хариуцлага хүлээх байгууллага тодорхойгүй байна.

2016 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд аудит хийх бэлтгэл ажлын хүрээнд гэрээгээр аудитын ажил гүйцэтгүүлэх компанийг сонгох, 2015 онд хийсэн аудитын ажлын баримтын бүрдүүлэлт, хадгалалт, хамгаалалтын байдалтай танилцаж зөвлөгөө өгөх ажлын хэсгийг томилж хараат бус аудитын 37 компанид чанарын хяналт хийлээ.

Санхүүгийн аудитын газар “Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам”-ын 2.8.1-д заасны дагуу 2016 оны 11 дүгээр сарын 17-ноос 12 дугаар сарын 25-ны хооронд 34 төсвийн шууд захирагчдын 2016 оны эхний хагас жилийн санхүүгийн тайланд завсрын аудитыг гүйцэтгэв.

Дөрөвдүгээр бүлэг. Гүйцэтгэлийн аудитын талаар:

Төрийн аудитын байгууллага 2016 онд давхардсан тоогоор 3148 байгууллагыг хамруулан 196 гүйцэтгэлийн аудит хийж, өмнөх оны үлдэгдэл болон тайлант онд өгсөн акт, албан шаардлагын хэрэгжилтээс улс, орон нутгийн төсөвт 3.5 тэрбум төгрөг төвлөрүүлжээ.

Тайлант онд хийсэн гүйцэтгэлийн аудитаар 1,446.0 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлсний 31.9 хувийг хууль, тогтоомжийн хэрэгжилт, 17.8 хувийг худалдан авалт, 16.6 хувийг орлого бүрдүүлэлт, 14.8 хувийг арвилан хэмнэлт, үр ашиг, үр нөлөөтэй холбоотой зөрчил эзэлж байгаа бөгөөд нийт дүнгээр 4.7 тэрбум төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоосны 19.1 хувийг, 164.7 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага өгсний 41.8 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 0.6 тэрбум төгрөг төвлөрүүлжээ.

Өмнөх оны үлдэгдэл 3,8 тэрбум төгрөгийн актын 49 хувийг, 127.0 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 80.7 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 2.9 тэрбум төгрөг орууллаа.

Тайлант онд гүйцэтгэлийн аудитаар 1106 зөвлөмж өгсний 29.5 хувийг арвилан хэмнэх, үр ашиг, үр нөлөөг сайжруулах, 23.5 хувийг хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулах, 21.4 хувийг дотоод хяналтын тогтолцооны үр нөлөөг сайжруулах, 13.8 хувийг нягтлан бодох бүртгэл, тайлагналыг сайжруулах, 11.8 хувийг бусад чиглэлээр өгсөн зөвлөмж эзэлж байгаа бөгөөд өмнөх оноос шилжиж ирсэн зөвлөмжийн хэрэгжилтийг оруулан тооцвол нийт зөвлөмжийн 76.0 хувь бүрэн биелсэн байна.

2016 онд гүйцэтгэлийн аудитын үр дүнгээр 286.8 тэрбум төгрөгийн 463 санхүүгийн үр өгөөж, 208 төрлийн санхүүгийн бус үр өгөөж бүртгэж шалгагдагч байгууллагаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн болно.

Албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах 14 санал гаргасны 92.9 хувь буюу 13 нь хэрэгжсэн байна.

Нэгдсэн төлөвлөгөөгөөр 103 аудит хийж, 3.0 тэрбум төгрөгийн акт тогтоосны 6.2 хувийг, 138.5 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 36.4 хувийг тус тус хэрэгжүүлж, төсөвт 207.8 сая төгрөг төвлөрүүлжээ.

4.1. “Улс, орон нутгийн төсвийн 2015 оны хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүн” (ҮАГ-ГАГ/2016/01-ГА)

Улсын төсвөөс 2015 онд 1,519.2 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 415 төсөл, арга хэмжээнд 358.0 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгохоор төлөвлөснөөс 366 төсөл, арга хэмжээнд 246.8 тэрбум төгрөгийг, улсын төсвөөс эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгээр Хөгжлийн банкны эх үүсвэрээр 2,112.9 тэрбум төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 214 төсөл, арга хэмжээнд 452.4 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгохоор

төлөвлөснөөс 176 төсөл, арга хэмжээнд 433.7 тэрбум төгрөгийг тус тус олгож, нийт санхүүжилтийн гүйцэтгэл 68.9-95.9 хувьтай байна.

Улсын төсвөөс санхүүжүүлсэн 193 төсөл, арга хэмжээ тайлант онд ашиглалтад орохоор төлөвлөснөөс 44 нь биелэгдээгүй байна.

Аудитын дүнгээр нийт 2,269.9 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож, 10,751.0 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах 6 албан шаардлага өгсөн байна.

Улсын төсвийн 2014 оны хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний мэдээлэл, цахим хувийн хэргийг 2015 оноос бүрдүүлж эхэлсэн бөгөөд 2015 оны улсын төсвөөс болон Хөгжлийн банкны эх үүсвэрээр санхүүжигдэж байгаа хөрөнгө оруулалтын 482 барилга, байгууламжийн талаарх 35-58 төрлийн мэдээлэл агуулсан цахим хувийн хэргийг шинээр болон шинэчлэн бүрдүүллээ.

Аудитаар улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт, гүйцэтгэлд оршиж буй зөрчил, дутагдал жил бүр давтагдаж, тэдгээрийг арилгах чиглэлээр өгөгдсөн аудитын дүгнэлт, өгсөн зөвлөмжүүдийг, түүнчлэн хөрөнгө оруулалтын нэгдсэн бодлого, төлөвлөлтийн арга зүй, урт болон дунд хугацааны хөтөлбөр гаргаж мөрдөх хууль тогтоомжийн заалтууд хэрэгжихгүй байгааг тэмдэглэв.

Төсвийн тухай хуульд заасны дагуу улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр 2015 онд санхүүжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилт, үр дүнгийн байдлыг аймаг, нийслэл, салбар хариуцсан яамд бүрээр аудитын тайланг бэлтгэж төсвийн ерөнхийлөн захирагч бүрт холбогдох тайлангаар дүгнэлт, зөвлөмжийг хүргүүлэн биелэлтийг тооцон ажиллаж байна.

4.2. "Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2015 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн хэрэгжилт" (ҮАГ-ГАГ/2016/02-ГА)

Үндсэн чиглэлийн аудитаар 91 зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилтийн явц, хүрэх түвшинг нягтлан шалгахад нийт арга хэмжээний 45 нь бүрэн хэрэгжиж, 35 нь хэрэгжилт дутуу, 11 нь хэрэгжээгүй, үндсэн чиглэлийн биелэлт 70.0 хувьтай байна.

Аудитаар дараах дүгнэлтийг хийсэн байна. Үүнд:

- Үндсэн чиглэлд тусгагдсан зорилт, арга хэмжээний хэрэгжих хугацаа, хөрөнгө санхүүгийн эх үүсвэр бодитой төлөвлөгдөөгүйгээс хэрэгжилт хангалтгүй
 - Үндсэн чиглэлийн хэрэгжилт, биелэлтэд ТЕЗ нар нарийвчилсан төлөвлөгөө гаргаж, удирдлага, зохион байгуулалтаар хангаж ажиллаагүй
 - Хүрэх үр дүн, хэрэгжилтийг үнэлэх шалгуур тодорхой бус арга хэмжээ үндсэн чиглэлд тусгагдсан нь тэдгээрийн гүйцэтгэлийг тооцох, үнэлж дүгнэхэд бэрхшээлтэй байна.
 - Үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийг журмын дагуу үнэлж, тайлагнаж байх асуудалд ТЕЗ-даас тавих хяналт сул байгаа зэрэг зөрчил илэрлээ.
- Аудитаар үндсэн чиглэлд тусгасан эдийн засгийн өсөлтийг дэмжих салбаруудын бодлогын зорилтын хэрэгжилт хангалтгүй байна гэсэн дүгнэлт өгч, Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн аудитаар 20 ТЕЗ-ийн 5 бодлогын хүрээнд дэвшүүлсэн 91 зорилтын хэрэгжилт, үр дүнг харуулсан цахим мэдээллийн санг бүрдүүллээ.

Аудитын дүгнэлтэд дурдагдсан үндсэн чиглэлийн тайлагнал, биелэлтийг тооцох түүнд хийх хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг сайжруулах чиглэлээр 3 зөвлөмж өглөө.

4.3. “Монгол Улсын 2015 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл” (УАГ-ГАГ/2016/06-ГА)

2015 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл, түүний бүтэц дэх улс, орон нутгийн болон Хүний хөгжил сан, Нийгмийн даатгалын сангийн төсвийн гүйцэтгэлд Төсвийн тухай хуульд заасан цаглабарын дагуу аудит хийж, дараах дүгнэлтийг гаргалаа.

- Монгол Улсын 2015 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлээр нэгдсэн төсвийн орлогоос бусад үзүүлэлт УИХ-аас баталсан Төсвийн хүрээний мэдэгдлийн шалгуурт нийцсэн байна.
- Уул уурхайн бүтээгдэхүүний үнэ буурч, эдийн засгийн өсөлт төлөвлөснөөс саарсан нь Монгол Улсын 2015 оны нэгдсэн төсвийн нийт орлого ба тусламжийн гүйцэтгэл төлөвлөгөөнөөс 141.7 тэрбум төгрөгөөр тасрахад нөлөөлсөн байна.
- Монгол Улсын 2015 оны нэгдсэн төсвийн нийт зарлага ба цэвэр зээл 7,530.3 тэрбум төгрөгөөр батлагдаж 7,137.9 тэрбум төгрөг буюу төлөвлөснөөс 392.4 тэрбум төгрөгөөр дутуу гүйцэтгэлтэй, нэгдсэн төсвийн нийт тэнцэл 1,156.9 тэрбум төгрөгийн алдагдалтай гарсан байна.
- Төсвийн тогтворжуулалтын санд өмнөх оны зэсийн тэнцвэржүүлсэн болон зах зээлийн үнийн зөрүүгээс бий болсон 2.3 тэрбум төгрөгийн орлогыг төвлөрүүлсэн бөгөөд тайлант онд тус сангаас хөрөнгө зарцуулаагүй байна.
- Засгийн газрын өрийн өнөөгийн үнэ цэнээр илэрхийлсэн нийт хэмжээ тайлант оны эцэст 12,124.2 тэрбум төгрөгийн үлдэгдэлтэй гарсан нь ДНБ-ий 52.3 хувьтай тэнцэж байна.
- Удирдах болон захиргааны ажилтны тоог хязгаарласан орон тооны жишиг норматив байхгүй, зарим орон нутгийн удирдлага Засгийн газрын холбогдох тогтоолыг зөрчин орон тоог нэмэгдүүлсэн нь төсвийн байгууллагын ажиллагсдын тоо нэмэгдэх үндэслэл болсон байна.

4.4. “Улсын төсвөөс эргэн төлөгдөх нөхцөлөөр олгосон хөрөнгийн зарцуулалт, эргэн төлөлт, үр дүн” (ҮАГ-ГАГ/2016/04-ГА)

Аудитад Сангийн яам, БСШУЯ, Хөдөлмөрийн яам, БХБЯ, АУЯ, ХХААЯ, ХЗЯ, ЗТЯ, УУЯ, Шадар сайд, тэдгээрийн харьяа газар, хэлтэс, сангийн зарим үйл ажиллагааг хамруулж, салбар бүрээр аудитын тайланг бичиж нэгтгэлээ.

Улсын төсвөөс 2011-2015 онд нийт 1,258.1 тэрбум төгрөгийг зээлийн зориулалтаар зарцуулснаас 85.7 хувь буюу 1,078.7 тэрбум төгрөг нь эргэн төлөгдөх нөхцөлтэй, 14.3 хувь буюу 179.4 тэрбум төгрөг нь эргэн төлөгдөхгүй буюу зарим сан, банкны дүрмийн санг нэмэгдүүлэхэд олгогдсон байна.

Төсвөөс 2011-2015 онд болон өмнөх онуудад эргэн төлөгдөх нөхцөлөөр олгосон нийт зээлийн 41.5 хувь буюу 447.5 тэрбум төгрөгийг төсөвт буцаан төвлөрүүлж, 2015 оны эцэст зээлийн үлдэгдэл 692.8 тэрбум төгрөг байгаагаас хугацаа хэтэрсэн зээл 28.9 хувь буюу 200.6 тэрбум төгрөг байна.

Улсын төсвөөс эргэн төлөгдөх нөхцөлөөр олгож байгаа зарим зээлийн хэрэгцээ, шаардлага, гарах зардлыг үндэслэлтэй тооцож төлөвлөөгүйгээс улсын төсөв 10.5 тэрбум төгрөгийн алдагдал хүлээж, зээлийн үр дүн хангалтгүй байна.

Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хуульд заасан шалгуур үзүүлэлт оновчгүй, хэт ерөнхий байгаагаас дийлэнх аж ахуйн нэгжийг жижиг, дунд үйлдвэрлэгчээр тооцож, олгогдож байгаа зээл зорилтот салбарт чиглэгдээгүй, зарим томоохон аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааг дэмжсэн байна.

Төрөөс дээд боловсролын талаар нэгдсэн бодлого баримталж, гадаад болон дотоодын их, дээд сургуульд суралцагсдад олгож байгаа тэтгэлэг, зээлийн талаарх мэдээллийн нэгдсэн сантай болох шаардлага үүссэн байна.

Эргэн төлөлтөд тавих хяналт сул, авлагыг барагдуулах ажил хангалтгүйгээс 200.6 тэрбум төгрөгийн зээлийн хугацаа хэтэрч, 127.2 тэрбум төгрөгийн найдваргүй зээл бий болсон байна гэж дүгнэлээ.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн тодорхой арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх талаар Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 4, Сангийн сайдад 3 асуудлаар тус тус зөвлөмж өглөө.

Аудитаар 283.1 мянган ам.доллар буюу 549.5 сая төгрөгийн төлбөрийн акт, 8.7 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгуулах албан шаардлагыг холбогдох байгууллагад

4.5. Уул уурхайн нөхөн сэргээлтийн хөрөнгийн төвлөрүүлэлт, зарцуулалт, үр дүн (ҮАГ-ГАГ/2015/05-ГА)

Аудитад ашигт малтмалын орд газрын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч 481 аж ахуйн нэгжийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, түүний биелэлт, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн хэрэгжилтийн асуудлыг хамруулав.

Аудитаар Байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээлтийн талаарх хууль тогтоомжийн хэрэгжилт хангалтгүй, баталгааны хөрөнгийн бүрдүүлэлтэд тавих хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй, уул уурхайн нөхөн сэргээлтийн ажлын гүйцэтгэлд тавих хяналт сул байгаагаас үр дүн хангалтгүй байна гэсэн дүгнэлт өглөө.

Аудитаар 2013-2014 онд ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч 69 аж ахуйн нэгж байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө гаргаагүй, 87 аж ахуйн нэгж уулын ажлын төлөвлөгөөг Ашигт малтмалын газарт ирүүлээгүй, 374 аж ахуйн нэгж 1258 га талбайд байгаль орчныг нөхөн сэргээх арга хэмжээ аваагүй зөрчил илрүүлж, 11.8 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагыг холбогдох газарт хүргүүлж, БОАЖС, УУХҮЯ, МХЕГ-т нийт 9 заалт бүхий зөвлөмжийг өгч, хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллаж байна.

4.6. "Хил орчмын байгаль орчныг хамгаалах талаарх төрийн зохицуулалтын үр нөлөөт байдал" (ҮАГ-ГАГ/2015/08-ГА)

ҮАГ болон ОХУ-ын Тооцооны танхим хоорондын хамтын ажиллагааны хэлэлцээрийн хүрээнд "Хил орчмын байгаль орчны талаарх төрийн зохицуулалтын үр нөлөөт байдал"-д зэрэгцээ аудитыг гүйцэтгэж, аудитаар 48.3 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага, 8 зөвлөмж хүргүүлээ.

Зэрэгцээ аудитын үр дүнгээр Монгол Улсын ҮАГ болон ОХУ-ын Тооцооны танхимын хооронд байгуулах "Санамж бичиг"-ийн төсөлд Монголын талаас оруулах аудитын үр дүнг тусган аудитын тайланг баталгаажууллаа.

4.7. "Хамтарсан үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагааны үр дүн" (ҮАГ-ГАГ/2015/06-ГА)

Монгол Улсын Үндэсний Аудитын газар ОХУ-ын Тооцооны танхимтай хамтран Монгол-Оросын хамтарсан "УБТЗ" ХНН-ийн 2012-2014 оны үйл ажиллагааны үр дүнд хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн ашиглалт, эдийн засгийн үзүүлэлтүүдийг сайжруулах чиглэлээр гүйцэтгэлийн аудитын хийж гүйцэтгэлээ.

"УБТЗ" ХНН-ийн үйл ажиллагааг зохицуулж буй хэлэлцээр, дүрмийг өнөөгийн нөхцөлд нийцүүлэн шинэчлэх шаардлагатай, тайлант хугацаанд үйлдвэрлэлийн болон эдийн засгийн үзүүлэлтүүд буурах хандлагатай байна гэж дүгнэлээ.

4.8. Төрийн өмчит их, дээд сургуулиудын 2013-2015 оны үйл ажиллагааны үр дүн (ҮАГ-ГАГ/2015/07-ГА)

Аудитад төрийн өмчит 10 их, дээд сургууль, тэдгээрийн харьяа салбар сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллагуудын 2013-2015 оны хичээлийн жилийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн баримт материалыг хамруулав.

Төрийн өмчит их, дээд сургуулиуд сургалтын төлбөрөө нэмэгдүүлэх замаар үйл ажиллагаагаа явуулах санхүүгийн нөөцөөр хангагдаж байгаа ч хөрөнгийн зарцуулалтад тавих хяналт сул, сургуулиудын үйл ажиллагааны үр дүнг үнэлэх тогтолцоо үйлчилдэггүй, сургалтын хөтөлбөрийн чанарын баталгаажуулалт хангалтгүй, зохион байгуулалт, бүтцийн шинэчлэлийн үр нөлөө тодорхойгүй,

боловсролын салбарын хууль тогтоомжийн зарим заалт зөрчигдөж байсныг аудитын тайланд тусгасан байна.

Аудитын дүнд нийт 30.9 сая төгрөгийн 2 төлбөрийн акт тогтоож, 8.6 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчлийг арилгуулах 12 албан шаардлага бичиж, нэгтгэсэн тайлангаар салбар хариуцсан сайдад төрийн өмчит их, дээд сургуулиудын сургалт, хөтөлбөрийн чанарын баталгаажуулалт, санхүүжилтийн тогтолцоо, хөрөнгийн зарцуулалт, хяналт, үнэлгээний үр нөлөө, дотоод хяналтыг сайжруулах асуудлаар 5 зөвлөмж өгч хэрэгжилтэд хяналт тавин ажиллаж байна.

4.9 Улсын төсөвт үйлдвэрийн газруудын үйл ажиллагааны үр дүн (УАГ-ГАГ/2016/08-ГА)

Аудитад Бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвүүдийн 2014-2015 оны эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ болон санхүүгийн баримт материал, түүврийн аргаар худалдан авах ажиллагаанд оролцсон зарим аж ахуйн нэгж, тусламж, үйлчилгээ авсан үйлчлүүлэгчийг хамруулав.

Аудитаар Бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвүүдийг стандартын түвшинд хүргэхэд чиглэгдсэн бодлогын дэмжлэг, зохицуулалт сул, үйл ажиллагааны дотоод хяналт хангалтгүй, бүтэц, үйл ажиллагааны стандартад өөрчлөлт шинэчлэлт, үнэлгээ хийгдээгүй

байсан байна.

Аудитыг Ховд, Дорнод, Өмнөговь, Өвөрхангай, Орхон аймгийн аудитын газруудтай хамтран гүйцэтгэж, Бүсийн оношлогоо, эмчилгээний төв тус бүрээр аудитын дэд тайлан боловсруулан санал авч баталгаажуулснаас гадна Эрүүл мэндийн сайд болон төвүүдэд үр ашиг, үр нөлөөг сайжруулах, дотоод хяналтыг сайжруулах чиглэлээр нийт 31 зөвлөмж, 4.2 сая төгрөгийн төлбөрийн 3 акт, 52.4 сая төгрөгийн алдаа зөрчилд 3 албан шаардлага өгч, нэгтгэсэн тайланг ЭМЯ болон холбогдох байгууллагуудад хүргүүллээ

4.10. "Монголросцветмет" ХХК-ийн 2014-2015, 2016 оны 3 дугаар улирлын үйл ажиллагааны үр дүн (УАГ-ГАГ/2016/09-ГА)

Аудитыг 2016 оны 11 дүгээр сарын 15-нд эхлүүлэхээр батлагдаж, аудитыг ОХУ-ын Тооцооны танхимтай хамтран гүйцэтгэхээр төлөвлөсөн боловч тус компанийн өмчлөгч өөрчлөгдсөнтэй холбоотойгоор хамтарсан шалгалт хийх шаардлагагүй болсон тул аудитыг 2016 оны 9 дүгээр сарын 15-нд эхлүүлэв.

Аудитад "Монголросцветмет" ХХК, түүний харьяа "Бор-Өндөр" УБҮ салбар цехүүд, "Зэрэгцээ" алтны уурхай, үйлдвэрүүдийн 2014-2016 оны 3 дугаар улирлын байдлаарх үйлдвэрлэл, санхүү, хөрөнгө оруулалт болон худалдан авах үйл ажиллагааны төлөвлөлт, гүйцэтгэл, зарим ашигт малтмалын ордын тусгай зөвшөөрлийн ашиглалт, байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн асуудлыг хамруулав.

Аудитын төлөвлөлтийн үе шатанд шаардлагатай хууль эрх зүйн акт болон бусад холбогдох баримт, мэдээллийг "Монголросцветмет" ХХК болон Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яам, Уул уурхайн яам, Ашигт малтмалын газраас гаргуулан авч, аудитын

талбар дээрх үе шатны ажлыг гүйцэтгэж, нэгдсэн тайлангийн төслийг 12 дугаар сарын 15-ны дотор бэлтгэж, чанарын хяналтад шилжүүлээ.

4.11. Монгол Улсын 2017 оны нэгдсэн төсвийн төсөлд санал өгөх

Үндэсний аудитын газраас Монгол Улсын 2017 оны нэгдсэн төсвийн төсөлд өгсөн санал дүгнэлтийг хуулиар тогтоосон хугацаанаас өмнө буюу 2016 оны 10 дугаар сарын 05-нд УИХ-д хүргүүлээ.

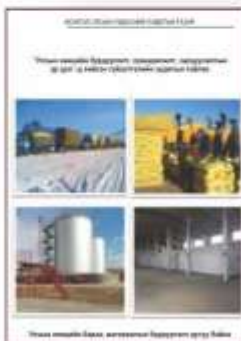
Төсвийн төслийг УИХ-ын Байнгын хороод болон Нэгдсэн чуулганаар хэлэлцэн батлах үйл явцтай холбогдуулан УИХ-ын Төсвийн Байнгын хороо, Эдийн засгийн Байнгын хороодын ажлын хэсэгт нэмэлт судалгаа, мэдээллийг бэлтгэн өглөө.

Төрийн аудитын тухай хуулиар олгогдсон бүрэн эрхийн дагуу төрийн аудитын байгууллага улс, орон нутгийн төсвийн төсөлд 205.0 тэрбум төгрөгөөр орлого нэмэгдүүлэх санал, 435.9 тэрбум төгрөгөөр зардал бууруулах санал боловсруулсан бөгөөд орлого нэмэгдүүлэх саналын 11.7 хувь, зардал бууруулах саналын 21.8 хувь тус тус хүлээн зөвшөөрөгдлөө.

Монгол Улсын 2017 оны нэгдсэн төсвийн төслийн бараа, үйлчилгээний урсгал зардлыг 1.0 хувиар буюу 30.3 тэрбум төгрөгөөр хорогдуулах, Төсвийн тухай хуулийн төлөвлөлтийн шаардлага хангаагүй 13 төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийг хойшлуулж, төсөвт өртгийг 41.0 тэрбум төгрөгөөр, 9 төсөл, арга хэмжээний 2017 онд санхүүжих дүнг 14.1 тэрбум төгрөгөөр тус тус бууруулах, төв Төрийн сангийн 2015 оны авлагын үлдэгдлээс 2017 онд барагдуулахаар төсвийн төслөөр өргөн барьсан дүнг 10.0 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдүүлж төвлөрүүлэх, нийт төсвийн орлогыг 10.0 тэрбум төгрөгөөр өсгөх, зарлагыг 85.4 тэрбум төгрөгөөр хорогдуулах саналыг Монгол Улсын 2017 оны Төсвийн тухай хуульд тусгууллаа.

Аймаг, нийслэлийн аудитын газрууд орон нутгийн төсвийн төсөлд орлого нэмэгдүүлэх 89 санал, зардал бууруулах 115 санал боловсруулж, орон нутгийн хурлын байгууллагад өргөн барьсан бөгөөд боловсруулсан саналаас орлого нэмэгдүүлэх 42 санал, үр ашиг дээшлүүлэх 68 санал дэмжигдсэн байна.

4.12 .Улсын нөөцийн бүрдүүлэлт, хуваарилалт, зарцуулалт үр дүн (ҮАГ-ГАГ/2016/05-ГА)

Нэгдсэн удирдамжаар хийсэн уг аудит нууцын зэрэглэлд хамаарах тул аудитын багийн бүрэлдэхүүн мэдээллийн нууцыг хадгалахад онцгой анхаарч ажилласан бөгөөд аудитаар улсын нөөцийн Улаанбаатар хот дахь хүнсний болон шатахууны үлдэгдлийг тоолж, баталгаажуулан 3.3 тэрбум төгрөгийн төлбөр, 475.0 мянган төгрөгийн зөрчил тогтоож, арвилан хэмнэлт үр ашгийг нэмэгдүүлэх, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулахтай холбоотой 6 албан шаардлага өглөө.

4.13. Эрчим хүч, харилцаа холбооны тусгай зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагаа, үр дүн (ҮАГ-ГАГ/2016/03-ГА)

Аудитад Эрчим хүчний зохицуулах хороо(ЭХЗХ) болон Харилцаа холбооны зохицуулах хороо(ХХЗХ)-ны 2014-2015 оны үйл ажиллагаа, санхүүгийн баримт материал, зарим тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч иргэн, аж ахуйн нэгжийг хамруулсан.

Аудитын дүгнэлтэд ХХЗХ, ЭХЗХ-д нь төрийн нэрийн өмнөөс чиг үүргийг хэрэгжүүлсний төлбөр, хураамжаар санхүүждэг боловч хороодын үйл ажиллагааг зохицуулж буй хууль, журамд заагаагүйн улмаас улсын төсөвт орлого төвлөрүүлэхгүй байгааг дурдсан байна.

Хороод нь 2014-2015 онд үйл ажиллагаандаа цахим системийг нэвтрүүлж нэг цонхны үйлчилгээг бий болгосноор тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдэд үзүүлж буй үйлчилгээнд ахиц гарсан боловч тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн нөхцөл шаардлагын биелэлтэд тавих хөндлөнгийн хяналт хангалтгүй, зохицуулалтын үйлчилгээний хөлсний хэмжээг тогтоохдоо бодит тооцоо, судалгаанд үндэслээгүй, дотоод хяналтын тогтолцоо бүрдээгүй, төвлөрүүлсэн хөрөнгөөр үйл ажиллагаагаа явуулахдаа зарим зардлыг арвилан хэмнэлтгүй, үр ашгийг тооцолгүйгээр зарцуулсныг тэмдэглэсэн байна.

Аудитаар Монгол Улсын Ерөнхий сайдад 1, ЭХЗХ, ХХЗХ-ны дарга нарт тус бүр 3 зөвлөмж өгсөн байна.

4.14. УИХ-ын болон аймаг, нийслэлийн ИТХ-ын 2016 оны сонгуулийн зардлын гүйцэтгэл (ҮАГ-ГАГ/2016/07-ГА)

Монгол Улсын Их Хурлын болон аймаг, нийслэлийн ИТХ-ын 2016 оны сонгуулийн зардлын гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар 2016 оны ээлжит сонгуулийг зохион байгуулахад улсын төсвөөс нийт 19.8 тэрбум төгрөгийг баталж, гүйцэтгэлээр 17.2 тэрбум төгрөг буюу 87.0 хувийг зарцуулж, 2.6 тэрбум төгрөг зарцуулагдаагүй, аймаг, нийслэлийн Сонгуулийн хороодод хууль, журмын дагуу төсвийн хөрөнгийн зарцуулалтад тавих дотоод хяналтын тогтолцоо сул байгаагаас төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй зүйлд хөрөнгө зарцуулсан, төлөвлөснөөс өндөр үнээр худалдан авалт хийсэн, зарим орон нутгийн Сонгуулийн хороод батлагдсан төсвийг зардлын ангилал хооронд шилжүүлэн зарцуулсан байна гэсэн дүгнэлт өглөө.

Аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн ээлжит сонгуулийн зардлын төсвийг боловсруулахдаа хэрэгцээ шаардлага болон үнийн судалгааг бодитой тооцож төлөвлөх, Сонгуулийн хороодын батлагдсан төсвийн зарцуулалтад тавих дотоод хяналтын тогтолцоог сайжруулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх талаар Сонгуулийн ерөнхий хорооны даргад 2 зөвлөмж хүргүүлсэн.

4.15. Монголбанкны 2016 оны эхний хагас жилийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудит

УИХ-ын Эдийн засгийн Байнгын хорооны 2016 оны 8 дугаар сарын 03-ны өдрийн 11/774 дугаар албан бичгийн дагуу Монгол банкны 2016 оны эхний хагас жилийн санхүүгийн тайланд аудит хийж тайланг холбогдох журмын дагуу боловсруулан УИХ-ын Эдийн засгийн байнгын хороонд зохих журмын дагуу хүргүүлэв.

Тавдугаар бүлэг. Нийцлийн аудитын талаар

2016 онд давхардсан тоогоор 12287 байгууллагыг хамруулан 219 нийцлийн аудит хийлээ.

Тайлант онд хийсэн аудитаар 952.7 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлсний 91.7 хувийг хууль, тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил эзэлж байгаа ба тогтоосон 1.3 тэрбум төгрөгийн актын 71.9 хувийг, 856.5 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 81.6 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 568.7 сая төгрөг оруулжээ.

Өмнөх оны үлдэгдэл 1.6 тэрбум төгрөгийн актын 61.9 хувийг, 152.3 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 93.9 хувийг хэрэгжүүлж, 783.4 сая төгрөг төсөвт оруулжээ.

Тайлант онд аудитаар арвилан хэмнэх, үр ашиг, үр нөлөөг сайжруулах 142, бүртгэл тайлагналтай 98, хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй 358, дотоод хяналтыг сайжруулах 233, бусад 102, нийт 933 зөвлөмж өгсний 63.4 хувийг, өмнөх оны зөвлөмжийн үлдэгдлийн 83.1 хувийг тус тус хэрэгжүүлсэн байна.

2016 онд 427 санхүүгийн, 479 санхүүгийн бус нийт 31.3 тэрбум төгрөгийн үр өгөөжийг харилцагч байгууллагаар хүлээн зөвшөөрүүлжээ.

Албан тушаалтанд хариуцлага тооцуулах 443 санал гаргасны 85.1 хувийг хэрэгжүүлж, хууль хяналтын байгууллагад 38 асуудлыг шилжүүллээ.

Нэгдсэн төлөвлөгөөгөөр 165 аудит хийж, 876.4 сая төгрөгийн акт тогтоосны 83.5 хувийг, 849.9 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага өгсний 81.7 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 487,8 сая төгрөг оруулжээ.

5.1. “Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт” (ҮАГ-НАГ/2016/04-НА)

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд хийх аудитыг 2016 онд 2 үе шаттайгаар хийсэн байна. Үүнд:

- Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1-д заасан хуулийн этгээд, байгууллага, албан тушаалтны 2015 оны эхний 10 сарын үйл ажиллагааг хамруулсан аудит /урьд он дамжуулан хийсэн/
- Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3-т заасан хуулийн этгээд, байгууллага, албан тушаалтнууд 2016 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаарх үйл ажиллагааг хамруулсан.

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд аудит хийж, дүнг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулан олон нийтэд мэдээлэхэд аудитын зорилт чиглэгдэж аудитад 340 хүн өдөр зарцуулав.

Нэг дэх аудитаар: "Шилэн дансны тухай хуулийг дагаж мөрдсөн эхний жилийн байдлаас үзэхэд төрийн болон төрийн захиргааны төв байгууллагууд, төсөвт албан газруудад хуулийг хэрэгжүүлэх ажил харьцангуй жигдэрч, харин орон нутгийн бүх шатны төсөв захирагч, ТӨҮГ, ТӨК, ОНӨҮГ-т нэг мөр болж жигд хэрэгжээгүй, аудитаар илэрсэн зөрчлийн дийлэнх нь тэдэнд ногдож байна" гэсэн ерөнхий дүгнэлтийг өглөө.

Аудитаар илэрсэн зөрчил дутагдалтай холбогдуулан Монгол Улсын Засгийн газарт Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтийг нэг мөр болгон жигдрүүлж эрчимжүүлэх, аудитын дүнгээр зөрчил гаргасан нь тогтоогдсон албан тушаалтнуудад тодорхой хариуцлага тооцох зөвлөмж бүхий аудитын тайланг УИХ-д хүргүүлэв.

Хоёр дахь аудитаар: "Төрийн болон төрийн захиргааны төв байгууллагууд, төсвийн байгууллагуудад тус хуулийг хэрэгжүүлэх ажил жигдэрч, харин сургалтыг зохион байгуулах хэрэгтэй" гэсэн ерөнхий дүгнэлтийг өгч аудитын тайланг УИХ-д хүргүүлэв.

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэд хийсэн аудитад нийт 5169 улс, орон нутгийн төсвийн байгууллага болон тэдгээрийн өмчийн оролцоотой ХХК, ХК, ТӨҮГ, төсөл, сан хамрагдсанаас аудитын хугацаанд залруулах боломжтой зөрчлийг арилгуулж ажилласан ба залруулах боломжгүй 61.6 тэрбум төгрөгийн 5220 зөрчлийг арилгуулахаар 196 байгууллагын 396 албан тушаалтанд, хариуцлага тооцуулах тухай 28 байгууллагын 79 албан тушаалтанд албан шаардлага, 4 зөвлөмж тус тус өглөө.

Шилэн дансны цахим хуудасны шинээр хөгжүүлэлт хийж байгаа "Ай Ти Зон" ХХК болон Сангийн яамны холбогдох мэргэжилтнүүдтэй уулзалт зохион байгуулж, хяналтын функцтэй болгоход санал оруулж шийдвэрлүүлсэн байна.

5.2. “Орон нутгийг хөгжүүлэх сангийн зарцуулалт” (УАГ-НАГ/2016/01-НА)

Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийн 2015 оны төлөвлөлт, бүрдүүлэлт, хуваарилалт, зарцуулалт нь хууль, тогтоомжид нийцсэн эсэхэд аудит хийлээ.

ОНХС-ийн нийт эх үүсвэрийн 35.8 хувь буюу 47.9 тэрбум төгрөгийг холбогдох хууль, журмыг зөрчиж зарцуулсан, өмнөх онуудад гарч байсан зөрчлийг давтан гаргаж байгаа зэрэг нь төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн албан тушаалтнуудын ажлын хариуцлага сул, удирдлага арга зүй болон хариуцлагын тогтолцоо хангалтгүй байгаатай холбоотой байна.

Аудитаар хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, дотоод хяналтыг сайжруулах нийт 7 зөвлөмж бүхий аудитын тайланг холбогдох байгууллага, УИХ-д хүргүүлэв.

5.3. Газрын тосны хайгуул, ашиглалтын үйл ажиллагаа гэрээлэгчийн нийт хөрөнгө оруулалт, өртөг нөхсөн болон өртөг нөхөх зардлын хэмжээ, газрын тосны экспорт, борлуулалтын орлогын тооцоо, хуваарилалтыг хянан баталгаажуулах аудитын талаар:

Газрын тосны өртөг нөхөх зардлыг баталгаажуулах аудитын хүрээнд 2016 онд хайгуулын 10 талбайн 2014 оны өртөг нөхөх зардлыг баталгаажуулахаар төлөвлөснөөс гүйцэтгэлээр 9 талбайн тайланг баталгаажуулжээ.

Өртөг нөхөх зардлыг баталгаажуулсан хайгуулын 9 талбайн гэрээлэгч компаниудын тайлангаар 2014 онд нийт 10,409.8 мянган ам.долларын зардлыг өртөг нөхөхөөр ирүүлснээс аудитаар 3,570.9 мянган ам.долларыг Газрын тосны тухай хууль болон бүтээгдэхүүн хуваах гэрээний холбогдох заалтуудыг үндэслэн хасч, 6,838.9 мянган ам.долларын зардлыг өртөг нөхөхөөр баталгаажуулжээ.

5.4. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн хэрэгжилтэд хийсэн аудит (УАГ-НАГ/2016/05-НА)

Байгаль орчныг хамгаалах, баялгийг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх төрийн бодлого, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, аймаг, нийслэлийн хэмжээнд мөрдөх шийдвэр, дүрэм, журам баталж биелэлтийг хангуулах үйл ажиллагаа нь Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль болон бусад холбогдох хууль, тогтоомжид нийцэж буй эсэхэд нийцлийн аудит хийж, дүнг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулан олон нийтэд мэдээлэхэд аудитын зорилт чиглэгдсэн.

Аудитаар Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага болон аймгуудын Засаг дарга нар байгаль орчныг хамгаалах талаар хуульд заасан бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа хангалтгүй байна гэж дүгнэж албан шаардлага, зөвлөмж өгч аудитын тайланг БОАЖЯ-д хүргүүлэв.

5.5. Засгийн газрын тусгай сангийн үйл ажиллагааны үр дүнгийн аудит (УАГ-НАГ/2016/03-НА)

Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулиар тодорхойлогдсон Байгаль хамгаалах сан, Зэвсэгт хүчний хөгжлийн сан, Мэргэжлийн боловсрол сургалтыг дэмжих сан, Сургалтын төрийн сангуудын үйл ажиллагаа, тус сангуудын хөрөнгөөр санхүүжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд тус тус аудит хийж дүгнэлт, зөвлөмж боловсруулан холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулан, үр дүнг олон нийтэд мэдээлэхэд аудитын зорилт чиглэгдсэн.

Аудитаар эрх зүйн орчныг бүрдүүлэхээр баталсан хууль, журмын зарим заалтууд нь бусад хууль тогтоомжтой нийцэхгүй, тодорхойгүй, шаардлагатай журам, зааврыг батлаагүй байгаагаас сангийн үйл ажиллагааг бүрэн зохицуулж чадахгүй, хуулиар тодорхойлсон эх үүсвэр тус бүрээр хөрөнгө бүрдүүлэх талаар холбогдох арга хэмжээ авч ажиллаагүй, Шилэн дансны тухай хуулийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна гэсэн дүгнэлт өглөө.

Аудитаар 8.5 сая төгрөгийн 2 алдаа зөрчил илрүүлж, хууль эрх зүйн орчин, дотоод хяналтын үйл ажиллагааг сайжруулах, ажлын хариуцлага тооцох, санд төвлөрүүлэх хөрөнгийг нэмэгдүүлэх 4 зөвлөмж өгч, тайланг холбогдох газруудад хүргүүлэв.

5.6. “Монголын мэргэшсэн нягтлан бодогчдын институт ТББ-ын хэрэгжүүлж буй хуульд заасан төрийн чиг үүргийн хэрэгжилт” (УАГ-НАГ/2016/06-НА)

“Монголын мэргэшсэн нягтлан бодогчдын институт” ТББ-ын хэрэгжүүлж буй хуульд заасан төрийн чиг үүргийн хэрэгжилтэд аудит хийж дүнг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулж, олон нийтэд мэдээлэхэд аудитын зорилт чиглэгдэв.

НББ-ийн зарим чиг үүргийг ТББ-д шилжүүлэх сонгон шалгаруулалтын комисс болон мэргэшсэн нягтлан бодогчийн эрх олгох шалгалт авах бүрэлдэхүүнийг томилсон Сангийн сайдын тушаал нь холбогдох хууль, журмын зарим заалтыг баримтлаагүй, ММНБИ хуульд заасан төрийн байгууллагын зарим чиг, үүргийг гэрээний дагуу бүрэн хэрэгжүүлээгүй, Ёс зүйн хороонд ирсэн гомдлыг шийдвэрлээгүй, Санхүү, бүртгэлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас тавьж буй хяналт хангалтгүй зэрэг зөрчлийг илрүүлэв.

Аудитаар 10.4 сая төгрөгийн акт тогтоон барагдуулж, аудитын тайланг Төсвийн байнгын хороо, Сангийн яам, “Монголын мэргэшсэн нягтлан бодогчдын институт” ТББ-уудад хүргүүлэв.

5.7. Улсын Их Хурлын 2016 оны ээлжит сонгуульд оролцох улс төрийн нам, эвсэл, бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр болон намуудад иргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандивын тайлангийн аудит

Улсын Их Хурлын 2016 оны ээлжит сонгуульд оролцох улс төрийн нам, эвсэл, бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр болон санхүүгийн эх үүсвэрийн

талаарх тооцоо, судалгаа, сүүлийн нэг жилийн хугацаанд тухайн улс төрийн нам, эвсэлд нэгдэн орсон намуудад иргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандивын тайланг тус тус хянан баталгаажуулж, дүгнэлт гарган холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэхэд аудитын зорилт чиглэгдсэн.

УИХ-ын 2016 оны ээлжит сонгуульд оролцох 15 нам, 3 эвсэл, 103 бие даагчийн нийт 121 сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр болон аймаг, нийслэлийн ИТХ-ын 2016 оны ээлжит сонгуульд оролцох 120 намын байгууллага, 2 эвсэл, 321 бие даагчийн нийт 443 мөрийн хөтөлбөрт дүгнэлт гаргаж СЕХ болон аймаг, нийслэлийн сонгуулийн хороонд тус тус хүргүүлэв.

Аудитын явцад УИХ болон аймаг, нийслэлийн ИТХ-ын 2016 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор мөрийн хөтөлбөрөө ирүүлсэн улс төрийн нам, эвсэл, бие даагчдын хувьд мөрийн хөтөлбөрийн холбогдох эдийн засгийн тооцооллыг ирүүлээгүй, Сонгуулийн тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.4 дэх заалтаар хориглосон заалтуудыг тусгасан нийтлэг зөрчил илэрлээ.

Мөрийн хөтөлбөрт залруулга хийлгэхээр 13 улс төрийн нам, 3 эвсэл, 52 бие даан нэр дэвшигчид нийт 68 албан шаардлага хүргүүлж, 4.1 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож зөрчлийг арилгуулав.

5.8.Эрчим хүчний хөгжлийн төвийн зарим үйл ажиллагаанд хийсэн шалгалт

Авлигатай тэмцэх газраас ирүүлсэн албан бичгийн дагуу Эрчим хүчний хөгжлийн төвийн 2012-2014 оны анхан шатны болон санхүүгийн баримтад асуултын дагуу аудит хийж дүгнэлтийг хүргүүлэв.

5.9.Нийгмийн даатгалын сангаас даатгуулагч нас барсны дараагийн сар дуустал өндөр насны тэтгэвэр болон оршуулгын тэтгэмж олголтод хийсэн дүн шинжилгээний аудит

УИХ-ын Нийгмийн бодлого, боловсрол соёл, шинжлэх ухааны байнгын хорооны хүсэлтийн дагуу Нийгмийн даатгалын сангаас даатгуулагч нас барсны дараагийн сар дуустал өндөр насны тэтгэвэр болон оршуулгын тэтгэмж олголтод дүн шинжилгээний аудит хийж дүгнэлтийг тус байнгын хороонд танилцуулахад аудитын зорилт чиглэгдлээ.

Аудитаар Сүхбаатар, Баянгол дүүргийн 2006-2015 оны хооронд нас барсан 8417 өндөр настны хувийн хэргийг програмд бүртгэсэн байдалтай нь тулган баталгаажуулахад Мэдээлэл технологийн төвөөс өгсөн нэрс 702 хүнээр дутуу, хувийн хэрэгт нас барсны гэрчилгээ хавсаргаагүй 3251, хувийн хэрэг олдоогүй 60, нас барсан он зөрүүтэй 419, регистрийн дугаар, овог нэр зөрүүтэй 142, нас барсан жагсаалтад байгаа боловч нас бараагүй 97 өндөр настан байсан зөрчил илрүүлж, 3 зөвлөмж өгч, аудитын тайланг холбогдох байнгын хороонд хүргүүлэв.

НДЕГ-ын Төлөвлөлт, санхүү бүртгэлийн газар нь тухайн нэгжийн санхүүгийн тайланг баталгаажуулсны дараа нэгдсэн тэтгэврийн програмын мэдээллийн санд хаалт хийдэггүйгээс санхүүгийн тайлан дахь хүний тоо, тэтгэврийн програмын мэдээллийн сангийн хүний тоо хоорондоо зөрүүтэй гарч байгаа нь сангийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, мэдээллийн програм хоорондоо харилцан уялдаа холбоогүй байна” гэсэн нэгдсэн дүгнэлт өгсөн.

Аудитаар илэрсэн зөрчил дутагдалтай холбогдуулан НДЕГ-ын даргад нийт 3 зөвлөмжийг өгч, аудитын тайланг УИХ-ын Нийгмийн бодлого, боловсрол соёл, шинжлэх ухааны байнгын хороонд хүргүүлэв.

5.10. Монгол Улсын Их хурлын 2016 оны ээлжит сонгуульд нэг нэр дэвшигч, нам эвслээс зарцуулах зардлын дээд хэмжээг тогтоох дүн шинжилгээний аудит

Сонгуулийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.1, 41.2-т заасны дагуу Монгол Улсын Их хурлын 2016 оны ээлжит сонгуульд нэг нэр дэвшигч, нам эвслээс зарцуулах зардлын дээд хэмжээг тогтоох дүн шинжилгээний аудит хийж зардлын дээд хэмжээг 2 удаа /Сонгуулийн тухай хуульд өөрчлөлт орсонтой холбоотой дахин тогтоосон/ тогтоож, хуульд заасан хугацаанд нийтэд зарлах ажлыг хэрэгжүүлсэн.

Мөн хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.3-т заасны дагуу орон нутгийн ИТХ-ын сонгуульд нам, эвсэл, нэг нэр дэвшигчээс зарцуулах зардлын дээд хэмжээг аймаг, нийслэлийн Аудитын газраас тогтоосон дүн шинжилгээний аудитын тооцооллыг хянасан.

Аудитад БСШУЯ, БХБЯ, ЗТЯ, Нийслэлийн хөрөнгө оруулалтын газар, Нийслэл, дүүргийн ЗДТГ, бусад холбогдох байгууллага, албан тушаалтнууд хамрагдлаа.

Тендерт ирүүлсэн ажлыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй гүйцэтгэгч байгууллагуудаар дутуу хэрэгжүүлсэн ажлыг нөхөн гүйцэтгүүлэх, хохирлыг барагдуулах арга хэмжээ авах Зохиогчийн хяналтыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй зураг, төсөв зохиогч байгууллагад хариуцлага тооцуулах, Барилгын хөгжлийн төвөөс эрх бүхий шинжээч томилуулж ажлын төсөв болон гүйцэтгэсэн ажлын тоо хэмжээнд үнэлгээ хийлгэх, мэргэжлийн хяналтын байгууллагаар хүүхдийн тоглоомын талбайд суурилуулсан тоглоомд дүгнэлт гаргуулах зөвлөмжийг гаргасан байна.

Улсын Их Хурлын Төсвийн Байнгын хорооны тогтоолоор өгөгдсөн үүргийн дагуу МҮОНРТ-ийн 2015-2016 оны үйл ажиллагаанд аудит хийж дүнг Төсвийн Байнгын хорооны хуралдаанд танилцуулсан байна.

Зургаадугаар бүлэг. Аймаг, нийслэлийн аудитын газрын хийсэн аудитын талаар:

6.1. Санхүүгийн тайлангийн аудитын талаар:

Аймаг, нийслэлийн аудитын газрууд төсвийн 2983 байгууллагад баталгаажуулах аудит хийж, 2572 зөрчилгүй, 344 хязгаарлалттай, 42 сөрөг дүгнэлт өгч, 25-д нь дүгнэлт өгөхөөс татгалзжээ.

Аудитаар тогтоосон 3.6 тэрбум төгрөгийн актын 61.5 хувийг хэрэгжүүлж, 1.6 тэрбум төгрөг, 72.4 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 89.9 хувийг хэрэгжүүлж 2.6 тэрбум төгрөг төсөвт оруулж, 4819 зөвлөмжийн 89.6 хувийг хэрэгжүүллээ.

Аймаг, нийслэлийн аудитын газраас орон нутгийн төсвийн 22 ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн тайланд аудит хийж, 313.9 тэрбум төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс 136.7 тэрбум төгрөгийн материаллаг алдааг залруулж, 108.3 тэрбум төгрөгийн материаллаг бус зөрчил, дутагдлыг арилгах 2990 зөвлөмж, 2.3 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага тус тус өгсөн байна.

Аймаг, нийслэл, сум, дүүрэгт тусгай шилжүүлгээр санхүүжигддэг байгууллагад хийсэн аудитаар нийт 37.2 тэрбум төгрөгийн зөрчил илэрүүлж аудитын явцад 13.5 тэрбум төгрөгийн залруулгыг санхүүгийн тайланд хийж, 0.3 тэрбум төгрөгт төлбөрийн акт тогтоож, 10.3 тэрбум төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага өгч, 11.9 тэрбум төгрөгийн зөрчлийг арилгах зөвлөмжийг холбогдох байгууллагад хүргүүлж, 41 албан хаагчид хариуцлага тооцуулах санал хүргүүлжээ.

Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын 2015 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд нийт 285 ОНӨҮГ-ын санхүүгийн тайланг нэгтгэлээ.

6.2. Гүйцэтгэлийн аудитын талаар:

Аймаг, нийслэлийн аудитын газар 3019 аж ахуйн нэгж, байгууллагыг /давхардсан тоогоор/ хамруулан нийт 184 гүйцэтгэлийн аудит хийжээ.

Гүйцэтгэлийн аудитаар тайлант онд 1.8 тэрбум төгрөгийн акт тогтоож 43.9 хувийг, зөрчил арилгуулах 74.7 тэрбум төгрөгийн албан шаардлага өгч 84.9 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 664.2 сая төгрөг оруулжээ.

Гүйцэтгэлийн аудитаар тайлант онд өгсөн 1033 зөвлөмж, өмнөх оноос шилжиж ирсэн 406 зөвлөмж, нийт 1439 зөвлөмжийн 79.0 хувийг хэрэгжүүлсэн байна.

6.3. Нийцлийн аудитын талаар

Аймаг, нийслэлийн аудитын газар давхардсан тоогоор 11616 аж ахуйн нэгж, байгууллагыг /давхардсан тоогоор / хамруулан нийт 207 нийцлийн аудит хийжээ.

Нийцлийн аудитаар тайлант хугацаанд 1.3 тэрбум төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоож 71.6 хувийг, зөрчил арилгуулах 856.5 тэрбум төгрөгийн албан шаардлагын 81.6 хувийг хэрэгжүүлж, төсөвт 554.2 сая төгрөг оруулсан байна.

Нийцлийн аудитаар өгсөн 896 зөвлөмжийн 61.9 хувийг, өмнөх оноос шилжсэн зөвлөмжийн 90.1 хувийг хэрэгжүүлжээ.

Долоодугаар бүлэг. Дотоод ажил:

7.1. Хүний нөөц

Тайлант хугацаанд төрийн аудитын байгууллага нийт 389 хүний нөөцтэй ажилласан. Үүнээс удирдлага 31, менежер 39, ахлах аудитор, ахлах шинжээч 87, аудитор, шинжээч 186, дэмжих үйлчилгээний 46 ажиллагсад байна.

Ажиллагсдын 63.0 хувь нь бакалавр, 33.9 хувь нь магистрын боловсролтой, 76,3 хувь нь нягтлан бодогч, эдийн засагч мэргэжилтэй, 53.2 хувь нь мэргэшсэн нягтлан бодогчид байна.

Төрийн аудитын байгууллагын ажилтан албан хаагчдын хөрөнгө орлогын мэдүүлгийг Авлигын эсрэг хуулийн дагуу хугацаанд нь хүлээн авч, мэдээ тайланг хүргүүлэн авлигаас урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх үйл ажиллагааны 2016 оны төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Төрийн аудитын байгууллагын ажилтан албан хаагчдын хувийн хэргийн бүрдэл болон хүний нөөцийн үйл ажиллагаатай холбоотой нарийвчилсан судалгаануудыг шинэчлэн хийж, судалгаануудын файлийг хооронд нь холбон мэдээлэл нэг сувгаар гарч, хайлтыг хялбаршуулснаар хүний нөөцийн мэдээлэл, судалгаа, тайлан үнэн зөв бодитой байх нөхцөлийг бүрдүүлж ажилласан.

Ажлын байрны орчин нөхцөлийг сайжруулах ажлын хүрээнд Засгийн газрын 4 дүгээр байрны 4 давхрын баруун жигүүрийг ҮАГ-т хуваарилуулах ажлыг зохион байгуулан, МУ-ын Ерөнхий сайдын 46 дугаар захирамж гаргуулсан ба хуваарилсан нийт 13 өрөөнд урсгал засварын ажил хийлээ.

7.2. Сургалт

Төрийн аудитын байгууллагын 2016 оны сургалтын нэгдсэн төлөвлөгөөг боловсруулж Монгол Улсын Ерөнхий аудиторроор батлуулан хэрэгжүүлж ажиллалаа.

Энэ төлөвлөгөөний хүрээнд давхардсан тоогоор 725 ажилтныг хамруулан стандарт, арга зүй, хяналт шалгалт, зардлын дээд хэмжээг тогтоох тооцоолол аргачилсан зөвлөмжийн сургалтыг зохион байгууллаа.

ТАБ-ын 2016 оны сургалтын төлөвлөгөөний дагуу АДБОУС-ыг нэвтрүүлэх сургалтын материалыг бэлтгэж, 25 удаа, 500 кредит цагийн сургалтыг ҮАГ-ын газрууд, 16 аймгийн болон Нийслэлийн аудитын газрын 284 ажилтнуудад зохион байгуулж, сургалтаар суурь зарчим, стандартуудын талаар хичээл зааж, сургалтын хэлэлцүүлгүүдэд оролцож оролцогчдын санал хүсэлтийг сонслоо.

Төрийн нууц хамгаалах, аудитад нууц материалыг хэрхэн ашиглах талаар Нийслэл, Дархан-Уул, Дорноговь, Дундговь, Баянхонгор аймгийн аудитын газарт сургалт зохион байгуулж, 22 аймаг, нийслэлийн аудитын газрын нууц хариуцсан ажилтанд арга зүйн зөвлөгөө өгч ажиллаа.

2015 онд боловсруулсан мэргэшлийн шалгалтын 700 тест, 2016 онд боловсруулсан журам, стандартуудын хүчингүй болсон, давхардсан тестүүдийг нягтлан хянаж, шинээр нэмж боловсруулсан 735 тестийн файлуудыг нэгтгэн, нийт 1111 тестийн нэгдсэн сан үүсгэж, мэргэшлийн түвшин тогтоох шалгалтыг зохион байгуулав.

Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудын мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх, олон улсын шилдэг туршлагаас суралцуулах, өөрсдийн мэдлэг чадвар, туршлагыг хуваалцах зорилгоор гадаад хамтын ажиллагааны хүрээнд БНХАУ, Кувейт, БНСУ-д сургалт семинарт нийт 28 ажилтан хамрагдсан ба БНХАУ-ын ҮАГ-ын харьяа Нанжины Аудитын Их Сургуульд аудитын магистраар 2 ажилтан суралцаж байна.

7.3. Гадаад харилцаа

2016 онд гадаад харилцааг улам өргөжүүлэн хөгжүүлж бэхжүүлэх, олон улсын байгууллагуудтай харилцаа тогтоох, ажилтнуудын мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх үүднээс Аудитын дээд байгууллагууд болон олон улсын байгууллагуудад хамтран ажиллах санал тавих, олон улсын сургалтуудад хамруулах зорилтуудыг тавин ажиллалаа.

Хоёр талт хамтын ажиллагааг хөгжүүлэн бэхжүүлэх зорилгоор урт хугацааны мэргэшүүлэх сургалтад Төрийн аудитын байгууллагын 2-3 ажилтныг хамруулах хүсэлтийг Кувейтын Төрийн аудитын товчоонд, баялгийн сангийн аудитын тусгайлсан сургалт зохион байгуулж, хамтран ажиллах саналыг Сингапур, Арабын Нэгдсэн Эмират, Катар, Норвегийн Аудитын дээд байгууллагуудад хүргүүллээ.

Хамтран ажиллах тухай Харилцан ойлголцлын санамж бичгийн хүрээнд БНХАУ-ын Ерөнхий аудиторын орлогч тэргүүтэй төлөөлөгчид Монгол Улсын Үндэсний аудитын газарт айлчилж, айлчлалын үеэр төлөөлөгчдөд Монгол Улсын Төрийн аудитын байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны талаар танилцуулга хийж, төрөлжсөн аудитын газруудтай аудитын үйл ажиллагааны талаар туршлага солилцлоо.

2016 онд ИНТОСАИ-н Хөгжлийн хөтөлбөр сангаас хэрэгжүүлж байгаа Мэдээллийн технологийн аудит, Зээлдүүлэх хүрээний улсын өрийн аудит, Гамшгийн удирдлагын аудит сэдэвт олон улсын хөтөлбөрүүдийн хүрээнд сургалт, хэлэлцүүлэг, уулзалтад 12 ажилтан оролцуулав.

Дэлхийн банкны буцалтгүй тусламжийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй Төрийн аудитын чадавхийг бэхжүүлэх төслийн хүрээнд Төслийн үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах Төслийн удирдах хороог байгуулж, төслийн 2016-2018 оны үйл ажиллагааны ерөнхий болон 2016 оны үйл ажиллагааны, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан эхний үе шатны ажлууд амжилттай хэрэгжиж байна.

Төслийн үйл ажиллагааны хүрээнд төрийн аудитын байгууллагын санхүүгийн тайлангийн аудитад түншийн үнэлгээ хийх ажлын даалгаврыг боловсруулан Их Британи, Умард Ирландын Нэгдсэн Вант Улсын Үндэсний аудитын газартай түншийн үнэлгээний гэрээг байгуулж үнэлгээ хийх ажлыг эхлүүлсэн ба үнэлгээний тайланг хүлээж аваад байна. Мөн энэ төслийн хүрээнд төрийн аудитын байгууллагын сургалтын хэрэгцээ шаардлагын судалгааг Дорнод, Сүхбаатар, Хөвсгөл, Булган, Архангай, Баянхонгор, Говь-алтай, Дорноговь, Увс, Баян-Өлгий, Төв аймгийн аудитын газарт хийж нэгтгэв.

7.4. Мэдээллийн технологи

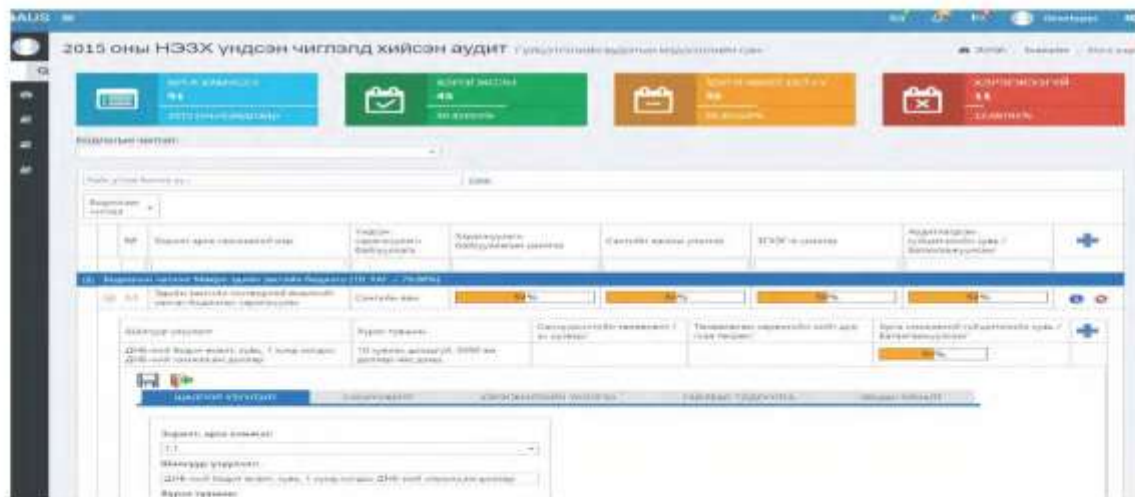
Интернет урсгалыг нэг гарцтай болгох ажлын дагуу Төрийн аудитын байгууллагын интернэтийн урсгалын хурдыг 24 Mbps хүртэл нэмэгдүүлж, сүлжээний ажлын даалгаврыг боловсруулан нэгдсэн сүлжээний тасралтгүй үйл ажиллагаа болон мониторинг гүйцэтгэх ажилд хяналт тавин ажиллаж байна.

Эхний 6 сард СТАУС програм хангамжийн ачаалал нэмэгддэг тул интернэтийн урсгалын хэмжээг нэмэгдүүлэн ажлын ачаалал багатай сарууд болох 7, 8-р сард урсгалын хэмжээг тодорхой хэмжээгээр бууруулах нөхцөлийг гэрээнд тусган ажиллаж байна.

Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчид мэдээлэл солилцох арга замыг боловсронгуй болгох, цаасгүй технологийг нэвтрүүлэх, цахим хэлбэрээр дотоод үйл ажиллагааг явуулах ажлын хүрээнд дотоод оффисын автоматжуулсан системд шинээр файл сервер үүсгэн хэрэгцээт програмын сан болон компьютерийн хэрэглээний гарын авлага, видео сургалтын хичээлүүдийг боловсруулж байршуулж, хэрэгжүүлэн ажиллалаа.

Нэгдсэн дотоод сүлжээний орчинд ажиллах Lync-2013 мессенжер програм болон АНАГ-ууд Sharepoint 2013-д тулгуурлан хөгжүүлсэн e-office.audit.mn болох и-оффисыг ашиглах, бусад байгууллагатай @audit.gov.mn албаны мэйлээр мэдээлэл солилцох үйл ажиллагааг тасралтгүй ханган ажиллаж байна.

Сүлжээний хяналтын програмыг ашигласнаар ҮАГ болон аймаг, нийслэлийн харьяа байгууллагуудын сүлжээний ачааллыг графикаар дүрслэх, "Мэдээлэл холбооны сүлжээ" ТӨҮГ-ын байранд байрлах сүлжээний төхөөрөмжүүдийн порт бүр дээрх ачааллын хэмжээг хянах боломжтой болсон төдийгүй нэгдсэн сүлжээнд холбогдсон сүлжээний төхөөрөмжүүдийн тохиргоог автоматаар нөөцлөх болон хаягийг шүүлт хийх, хязгаарлах тохиргоонуудыг хийж, өрөөнүүдийн дотоод сүлжээг шинээр суурилууллаа.

"Монгол улсын төсвийн хөрөнгөөр 2017 онд төсөвт өртөг нэмэгдсэн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний судалгаа"-ны програмыг хийж Төсвийн байнгын хорооны хуралдаанд танилцуулга хийлээ.

2016 онд PAMS /Performance audit management system–Гүйцэтгэлийн аудитын удирдлагын систем/ системийг боловсруулах чиглэлээр “Үндсэн чиглэл, хөрөнгө оруулалт”-ын аудитын үйл ажиллагаанд хэрэглэгдэх модулиудын хөгжүүлэлтийг хийж, уг програмд одоогоор хэрэглэгчийн эрхийг хуваарилах, дундаж үзүүлэлт, хэрэгжилтийн нэгдсэн дүнг боловсруулах, өгөгдөл оруулах, график үзүүлэлт болон засварлах, устгах, төрөл бүрээр хайлт, шүүлт, ангилах үйлдлүүдийг оруулж цаашид хөгжүүлэх чиглэлээр холбогдох газартай хамтран ажиллаж байна.

СТАУС-ийг аудитад нэвтрүүлэх үйл явц, шинэчлэл, хөгжүүлэлтийг хяналт, удирдлагаар хангаж, СТАУС-ийг хөгжүүлэх, турших, шалгаж тохируулах, санхүүгийн тайлангийн аудитын зарим үе шатны ажлыг цаг хугацаа болон ажлын цар хүрээний хувьд 3 үе шаттай хийхээр төлөвлөн, гүйцэтгэж байна.

Системийн удирдлага, зохион байгуулалтын чиг үүргийг хэрэгжүүлж, Санхүүгийн аудитын болон орон нутаг дахь аудитын байгууллагуудын 86 ажилтан 2684 төсвийн байгууллагын 2015 оны санхүүгийн тайлан баталгаажуулах аудитыг СТАУС ашиглаж хийлээ.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын удирдлагын системийг хөгжүүлэх, боловсронгуй болгох хэлэлцүүлгийн үр дүнд гарсан санал, санаачлагад үндэслэн СТАУС-ийн хоёр дахь шатны хувилбарт зориулсан ажлын даалгавар бэлтгэж, боловсруулан туршилт, тохируулгыг гүйцэтгэн шинэчилсэн програмд үнэлгээ хийж хүлээн авах ажлыг зохион байгуулж байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын удирдлагын системийг хөгжүүлэх зарим ажлын төлөвлөгөөний дагуу “Аудитад мэдээллийн технологийг ашиглах, хөгжүүлэх зарим асуудал” сэдэвт хэлэлцүүлэг зохион байгуулж, хэлэлцүүлэгт Үндэсний аудит газар, Нийслэлийн аудитын болон 15 аймгийн аудитын газрын 144 ажилтанг хамруулав.

7.5. Мэдээлэл, сурталчилгаа

Төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааны талаар радио, телевиз, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр 470 удаа мэдээлэл, сурталчилгаа хийж, ярилцлага өгснөөс

гадна 2264 сонирхогч хувь хүн, байгууллагад аудитын тайлангийн талаар мэдээлэл гаргаж өгсөн.

Төрийн аудитын үйл ажиллагаатай холбоотой болон бусад асуудлаар 585 мэдээлэл, хүсэлт, өргөдөл хүлээн авсны 574 буюу 98.1 хувийг хугацаанд нь шийдвэрлэсэн ба 10 нь хугацаа болоогүй байна.

Үндэсний аудитын газар, МУЕА-т хандаж ирүүлсэн өргөдөл, санал, хүсэлтийг бүртгэж, хуульд заасан хугацаанд шийдвэрлэлтийг ханган ажиллаж 2016 онд аудитын үйл ажиллагаатай холбоотой 52, хүний нөөцийн үйл ажиллагаатай холбоотой 84, нийт 136 өргөдөл ирүүлснийг хуулийн хугацаанд бүрэн шийдвэрлэн хариуг хүргүүлээ.

Төрийн аудитын байгууллагын болон аудитын үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж байгаа дүрэм, журмыг шинэчлэн боловсруулах, боловсронгуй болгох, цэгцлэх ажил хийгдэж байгаа ба хүчин төгөлдөр дүрэм, журам, заавар, төсөв санхүү, сургалт, өдөр тутмын ажиллагааг мэдээллийн сан болон вэбсайтад байршуулан олон нийтэд нээлттэй ил тод байлгаж, цахим хуудас болон дотоод мэдээллийн санг тогтмол баяжуулан тасралтгүй ажиллагааг ханган ажилласан.

Үндэсний аудитын газраас зохион байгуулсан албан ёсны арга хэмжээ, аудитын дүн мэдээ, үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлаар хэвлэл мэдээллийн хэрэгслүүдтэй хамтран 16 удаа ярилцлага зохион байгуулсан байна.

Байгууллагын дотоод болон аудитын үйл ажиллагаатай холбоотой 57 зар мэдээ 106 аудитын тайлан, төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийг цахим хуудсан дахь дотоод сүлжээнд байршуулж, олон нийтэд мэдээллээ.

7.6. Архив, албан хэрэг хөтлөлт

Төрийн албан хэрэг хөтлөлтийн зааврын дагуу Төрийн аудитын байгууллагын удирдлагын үйл ажиллагааг стандартын дагуу зөв баримтжуулах, баримт бичгийг мэдээлэл-тоо бүртгэлийн санд оруулах, албан баримт бичгийг шуурхай хянан шийдвэрлүүлэх, байгууллагын үйл ажиллагаанд үүссэн баримт бичгийг зөв ангилж төрөлжүүлэх, баримт бичгийн эмх цэгц, бүрдлийг сайжруулах, нууцлах, хадгалах, хамгаалах зэрэг ажлыг хийж байна.

Байгууллагын албан хэрэг хөтлөлтийн үйл ажиллагаанд төрийн албан хэрэг хөтлөлтийн дагуу хариутай, хариугүй ирсэн бичиг, тушаалуудыг бүртгэх, мэдээ дүн гаргах програмыг туршилтын байдлаар суулгуулан ажиллаж, цаашид албан хэрэг хөтлөлтийг цахим орчинд ажиллах нэгдсэн ажиллагаатай системийг нэвтрүүлэхээр ажиллаж байна.

Төрийн нууцын албан хэрэг хөтлөлтийг эрхлэн явуулж, нууцын журмаар хадгалан хамгаалж, төрийн нууц хариуцсан болон танилцах эрх бүхий албан тушаалтнуудад төрийн нууцыг хамгаалах арга зүйн туслалцаа үзүүлээ.

Наймдугаар бүлэг. Санхүүгийн тайлагнал, төсвийн гүйцэтгэл

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын төсвийн багцад хамаарах төрийн аудитын байгууллагын 2015 оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгдсэн тайланг хуулийн хугацаанд үнэн зөв нэгтгэн санхүүгийн аудит хийлгэж “зөрчилгүй” дүгнэлт авч Сангийн Яаманд хүргүүлж нэгтгүүлээ.

Монгол Улсын 2016 оны төсвийн тухай хуулиар Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2016 оны төсвийн багц 9,396.9 сая төгрөгөөр батлагдаж урьдчилсан байдлаар 9,333.3 сая төгрөгийн гүйцэтгэлтэй гарч байна.

Төсвийн Ерөнхийлөн захирагч болон шууд захирагчдын санхүүгийн тайлан, мэдээг Шилэн дансны тухай хуулийн дагуу хугацаанд нь цахим хуудсанд оруулан, мэдээг Сангийн яаманд хүргүүлэн ажилласан.

Аймгийн Аудитын газрууд нь бие даасан нягтлан бодогчгүй, аудитор, шинжээч нар санхүү бүртгэлийн ажлыг хавсран гүйцэтгэдэг учраас тэдний ажлын ачаалал, идэвх санаачлагыг сайжруулах үүднээс хавсран ажилласны нэмэгдэл олгох асуудлыг шийдвэрлэлээ.

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн эд хөрөнгийн улсын үзлэг, тооллоготой холбогдуулан аймаг, нийслэлийн аудитын газруудад зөвлөгөө өгч, тооллого дүн материалыг хүлээн авч нэгтгэлээ.

Есдүгээр бүлэг. Дүгнэлт

Төрийн аудитын байгууллага нь 2016 онд дэвшүүлсэн зорилтоо бүрэн хэрэгжүүлж ажилласан хэдий ч төрийн аудитын хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох, аудитаар үндэсний аюулгүй байдал, улсын эрх ашигт нийцсэн бодлогын болон төр, нийгмийн өмнө тулгамдсан, эрэлттэй асуудлуудад хариулт өгөхүйц бодитой дүгнэлт гаргадаг байх, аудитын чанар, үр өгөөжийг сайжруулах, хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлэх талаар дорвитой ажил хийх зайлшгүй шаардлага тулгарч байна. Үүнд:

Нэг. Төрөөс аудитын талаар баримтлах бодлого, чиглэл нэгдсэн байдлаар томъёологдоогүй, тус тусын хуулиар зохицуулагдаж ирсэн нь аудитын байгууллагын хөгжил дэвшил, ирээдүйн төлөв байдал тодорхойгүй байх үндэслэл болж байна. Сүүлийн жилүүдэд аудитын талаарх хууль эрх зүйн орчин шинэчлэгдэж байгаа хэдий ч батлагдсан хуулийн заалтууд өөр хоорондоо зөрчилтэй байна. Тухайлбал, Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.2-т заасан бүрэн эрхийг Аудитын тухай болон Компанийн тухай хуульд давхардуулан олгосноор Үндэсний аудитын газар нь аудитын үйл ажиллагаа явуулахад хүндрэл учирч байна.

Иймд төрийн аудитын талаар төрөөс баримтлах урт хугацааны бодлогын баримт бичиг боловсруулж УИХ-аар батлуулах, улмаар Төрийн аудитын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах, үүнтэй уялдуулан аудитын үйл ажиллагаатай холбоотой холбогдох бусад хуулийн заалтуудад өөрчлөлт оруулах зайлшгүй шаардлага гарч байна.

Хоёр. Төрийн аудитын байгууллагын гүйцэтгэж байгаа аудитын сэдвийг сонгохдоо тодорхой судалгаанд үндэслэхгүй, зөвхөн эрсдэлд суурилж сонголт хийж байгаагаас үндэсний аюулгүй байдал, улсын эрх ашигт нөлөөлөхүйц асуудлаар төрийн аудитын бодлогын зөвлөмж дүгнэлт дутагдалтай байна. Тухайлбал, улсын гадаад өр, томоохон төсөл, хөтөлбөрийн үйл ажиллагааны асуудлаар тодорхой дүгнэлт, зөвлөмж гаргаагүй байна. Цаашид аудит нь эрдэм шинжилгээний байгууллага, эрдэмтэд судлаачдын суурь судалгаанд үндэслэгдсэн улс орны эрх

ашиг, үндэсний аюулгүй байдлыг хангах макро түвшний томоохон асуудлаар бодлогын зөвлөмж өгөхөд чиглэгдэх шаардлагатай байна.

Гурав. Аудитын үйл ажиллагаанд мэдээллийн технологийн дэвшлийг ашиглаж аудитор, шинжээчдийн ажлыг хөнгөвчлөх зорилгоор санхүүгийн тайлангийн аудитад СТАУС програм боловсруулан ашиглаж эхлээд байна. Уг програмын хоёр дахь хувилбарыг ашиглалтад хүлээн авснаар ажлын ачааллыг тодорхой хэмжээнд хөнгөвчлөх хандлага байгаа хэдий ч програмыг бүрэн хүлээж аваагүй байна. Иймээс СТАУС програмын ажлын даалгавар, түүний гүйцэтгэл, асуудлын шийдэлд мэргэжлийн байгууллагаар хөндлөнгийн хяналт хийлгэж дүгнэлт гаргуулах шаардлагатай байна.

Дөрөв. Төрийн аудитын байгууллагын албан хаагчдын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, цалингийн нэгдсэн сүлжээтэй болох, байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалтыг боловсронгуй болгох, хүний нөөцийн чадавхийг нэмэгдүүлэх, аудитор хэмээх албан тушаалыг мэргэшлийн болгох, төрийн аудитын байгууллагын орон тоог нэмэгдүүлэх чиглэлээр ажиллагсдын зүгээс ихээхэн санал хүсэлт гаргасаар байна. Улс орны эдийн засаг ихээхэн хүндрэлтэй байгаа хэдий ч энэ асуудлыг шийдвэрлэх талаар УИХ, Байнгын хороодод санал хүсэлт тавьж шийдвэрлүүлэх шаардлагатай байна.

Тав. Төрийн аудитын байгууллагын хүний нөөцийн дутагдалтай байдлаас шалтгаалан хуулийн цаглабарт хугацаатай санхүүгийн тайлангийн аудитад итгэл үзүүлэх, түүвэрт хамруулах, захиргааны гэрээний үндсэн дээр бусдаар гүйцэтгүүлэх арга хэлбэрийг түлхүү ашиглаж байна. Улсын хэмжээнд аудитад хамрагдвал зохих 6296 санхүүгийн тайлангаас 3297-д дүгнэлт гаргаж, 445-д итгэл үзүүлж, 2426-г түүвэрт хамруулж 128 байгууллагын санхүүгийн тайлан аудитад ороогүй байна. Эндээс үзэхэд аудитад хамрагдвал зохих нийт тайлангийн 52.4 хувь нь аудитад хамрагдсаны дотор төрийн аудитын байгууллага өөрийн хүний нөөцөөр 67 хувийг гүйцэтгэж нэг аудиторт 7.2 санхүүгийн тайлангийн аудит ногдож байна.

Аймгуудаар авч үзвэл Төв, Дархан-Уул аймгийн аудитын газар нийт хамрагдвал зохих тайлангийн 89.6-98.4 хувьд аудит хийж, Архангай, Сүхбаатар, Дорнод аймгийн аудитын газар нийт дүгнэлт гаргасан тайлангийн 97.3-100.0 хувийг өөрсдийн хүчээр гүйцэтгэж, Баянхонгор, Төв, Завхан, Ховд аймгийн аудитын газрын нэг аудиторт ногдох аудитын тоо 15.1-18.4 гарсан нь хамгийн өндөр үзүүлэлт байгаа бол Хөвсгөл, Сүхбаатар аймгийн аудитын газар нийт хамрагдвал зохих тайлангийн 23.2-27.5 хувьд аудит хийж, Хөвсгөл, Дархан-Уул аймгийн аудитын газар нийт дүгнэлт гаргасан тайлангийн 47.7-49.2 хувийг өөрсдийн хүчээр гүйцэтгэж, Нийслэл, Хөвсгөл, Дархан-Уул, Хэнтий, Орхон аймгийн Аудитын газрын нэг аудиторт ногдох аудитын тоо 4.0-6.7 гарсан нь хамгийн бага үзүүлэлт болж байна. Эндээс харахад аймаг, нийслэлийн аудитын газруудын хүний нөөцийн ашиглалт, ажлын ачаалал харилцан адилгүй байгаа нь харагдаж байна. Нэг аудиторт ногдох санхүүгийн аудитын тоогоор 17 аймгийн Аудитын газар системийн дундаж түвшингээс 2.5 дахин хүртэл их байгаа нь ажлын ачаалал ихтэй байгааг харуулж байна.

Зургаа. Төрийн аудитын байгууллага нь төсвийн байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд, төсөл хөтөлбөрийн 3297 санхүүгийн тайланд аудит хийсний 33.0 хувийг хувийн хэвшлийн хараат бус аудитын компаниар гэрээгээр хийлгүүлжээ.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар төрийн аудитын байгууллагын болон гэрээгээр гүйцэтгүүлсэн аудитын чанарын үзүүлэлтийг харьцуулж үзэхэд:

Санхүүгийн тайлангийн аудитын чанарын үзүүлэлт

Хүснэгт №2

№	ҮЗҮҮЛЭЛТ	Хэмжих нэгж	ТАБ	Гэрээт	ТАБ-ын эзлэх хувь	Гэрээгийн эзлэх хувь
1	Нийт гүйцэтгэсэн аудит	тоо	2210	1087	67.0	33.0
2	Тавьсан акт	сая. төг	4,480.0	411.0	91.6	8.4
3	Өгсөн албан шаардлага	сая. төг	109,575.9	42,879.2	71.9	28.1
4	Өгсөн зөвлөмж	тоо	3901	1915	67.1	32.9
5	Хариуцлага тооцох санал	тоо	427	47	90.1	9.9

Дээрх хүснэгтээс үзэхэд гэрээгээр аудит гүйцэтгэсэн байгууллагууд нийт гүйцэтгэсэн аудитын 33.0 хувийг гүйцэтгэсэн атлаа аудитын үр дүнгийн үзүүлэлт ихээхэн доогуур байгаагийн дотор тавьсан актын 8.4 хувийг, хариуцлага тооцох саналын 9.9 хувийг эзэлж байгаа нь гэрээт аудитын ажлын чанар шаардлагын хэмжээнд хүрэхгүй байгааг харуулж байна. Өнгөрсөн жил хараат бус аудитын компаниар аудит гүйцэтгүүлж байсан Архангай, Сүхбаатар аймгийн аудитын газрууд энэ онд хараат бус аудитын компаниар ажил гүйцэтгүүлэхгүй байх талаар тайландаа дурдсан байна. Иймд гэрээт аудитын байгууллагын аудитор, шинжээчдийн мэдлэг чадварыг сайжруулах, аудитын чанар, үр өгөөжийг дээшлүүлэх бодитой ажил хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна. Энэ зорилгоор Үндэсний аудитын газрын харьяа "Сургалт хөгжүүлэлтийн төв" байгуулж мэргэшсэн аудитор бэлтгэх, аудиторуудын мэргэжлийг дээшлүүлэх чиглэлээр ажиллахаар төлөвлөж байна.

Долоо. Аймаг, нийслэлийн аудитын газрууд аудитын сэдвийг сонгохдоо нэгдсэн удирдамжаар хийж байгаа аудиттай давхардуулах, батлагдсан аудитын сэдвийг өөрчлөх, батлагдсан аудитыг гүйцэтгэхгүй байх зөрчил гарч байна. Энэ нь дээр дурдсан суурь судалгаа дутмаг байгаатай холбоотой байна. Аймаг, нийслэлийн түвшинд аудитын сэдвийг сонгохдоо олон нийтийн хүлээлттэй байгаа, эрсдэлтэй байгаа асуудлуудад голчлон нийт үйл ажиллагааг хамрахгүйгээр цаг хугацаа, хөрөнгө хүч бага зарцуулах сэдэвчилсэн аудит хийх хэлбэрийг илүү ашиглах шаардлагатай байна.

Төрийн аудитын байгууллагын 2003-2016 оны ажлын үр дүнгийн зарим үзүүлэлт

Үзүүлэлт	х/н	ОН													ДҮН	
		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		2016
Санхүүгийн тайлангийн аудит	тоо	380	985	2,410	2,685	3,176	2852	2649	3172	3145	3771	4099	4543	4093	3297	41,257
Гүйцэтгэлийн аудит		692	597	553	563	550	509	425	522	358	307	311	248	214	196	6,045
Нийцлийн аудит	тоо									40	156	196	187	157	219	955
Аудитын дүн	тоо	1072	1582	2963	3248	3726	3361	3074	3694	3543	4234	4606	4978	4464	3712	48,257
АКТ	тоо	512	432	875	843	824	1135	1358	1843	1827	2032	2638	2355	2035	1475	20,184
	тэрбум, төг	8.4	15.6	1.0	3.3	2.8	4.4	5	30.5	31.1	70.5	35.1	18.6	22.9	10.9	260.1
Биелсэн	тоо	4.5	2.4	17.0	2.0	5.0	3.7	4.4	24.8	24.4	23.9	23.1	13.7	20.2	5.1	174.2
	тэрбум, төг	307	223	514	426	571	794	963	1137	1040	1760	2223	2428	3195	2981	18,562
Албан шаардлага	тэрбум, төг	6.4	4.0	4.7	31.8	12.0	230.9	129.7	2,403.5	395.7	1,253.7	1,086.3	2,457.0	5,548.3	1,173.6	14,739.6
	Биелсэн	4.2	2.7	6.6	9.2	30.6	218.6	137.6	383.3	358.0	650.1	746.4	2,274.4	2,838.6	837.5	8,497.8
Нийт төлбөр, зөрчлийн дүн	тэрбум, төг	14.8	19.6	5.7	35.1	14.8	235.4	134.7	2,434.0	426.8	1,324.2	1,123.4	2,475.6	5,571.2	1,184.5	14,999.8
	Биелсэн	8.7	5.1	23.6	11.2	35.6	222.3	142.0	408.1	382.4	674.0	769.5	2,288.1	2,858.8	842.6	8,672.0
Зөвлөмж	тоо	2,344	1,934	2,384	2,521	2,480	9115	7873	8594	8331	8089	8188	10101	9656	7855	89,465
	Биелсэн	1,775	1,441	1,947	1,985	1,903	8823	7377	8099	7124	6208	7085	8747	8166	5685	76,365
Төсөвт оруулсан мөнгө	тэрбум, төг	3.8	2.3	4.9	1.3	2.5	4.1	7.4	18.3	25.7	32.5	24.8	14.0	30.0	7.6	179.2
	тэрбум, төг	2.7	3.4	1.2	1.6	6.5	21.7	34.3	103.7	148.8	255.4	392.5	812.4	540.9	633.7	2,958.8
Төсвийн орлого нэмэх санал	тэрбум, төг	11.2	53.7	33.6	104.5	133.9	34.2	23.2	44.8	45.2	46.5	45.4	19.0	28.9	205.0	829.1
	тэрбум, төг	2.6	17.0	26.0	35.8	92.3	33.9	19.0	38.1	10.7	34.1	28.4	13.8	17.6	24.1	393.4
Үүнээс: хэрэгжсэн	тэрбум, төг	9.4	12.1	32.2	14.0	81.9	159.0	30.0	9.0	34.0	76.3	113.3	550.7	645.4	435.9	2,203.2
	тэрбум, төг	1.7	4.2	13.4	1.0	70.6	33.2	24.2	0.9	2.4	4.3	75.1	540.7	205.6	95.0	1,072.3

Төрийн аудитын байгууллагын 2016 оны үйл ажиллагаанд хийсэн системчилсэн үнэлгээний тайлан

2017 оны 3 дугаар сарын 29

Улаанбаатар хот

Нэг. Ерөнхий зүйл

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2017 оны А/25 дугаар тушаалаар байгуулагдсан Ажлын хэсэг Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын байнгын хорооны 2013 оны 5 дугаар тогтоолоор баталсан "Байгууллагын үйл ажиллагаанд системчилсэн үнэлгээ хийх аргачлал"-ын дагуу төрийн аудитын байгууллагын чиг үүргийн хэрэгжилт, хүний нөөцийн хэрэгцээ, төсвийн зарцуулалтад системчилсэн үнэлгээ хийж дүгнэлт гаргалаа.

Үнэлгээ хийхдээ Төрийн аудитын байгууллагын 2016 оны үйл ажиллагааны тайлан болон бусад холбогдох баримт материалыг судлах, албан хаагчдаас санал асуулга авч нэгтгэн дүн шинжилгээ хийх зэрэг системчилсэн үнэлгээний арга зүйг ашигласан болно.

Системчилсэн үнэлгээ хийх ажлын хүрээнд аймаг, нийслэлийн болон төрөлжсөн аудитын газрын нийт 42 албан хаагчаас 10 асуудлаар санал асуулга авч дүнг нэгтгэлээ.

Хоёр. Байгууллагын чиг үүргийн хэрэгжилтэд хийсэн үнэлгээний талаар:

Байгууллагын чиг үүргийн хэрэгжилтэд хийсэн үнэлгээний хүрээнд Төрийн аудитын тухай хуулиар тодорхойлсон Монгол Улсын Ерөнхий аудитор, Үндэсний аудитын газар, орон нутаг дахь салбар байгууллагын бүрэн эрхэд хамаарах 36 заалтын хэрэгжилтэд үнэлгээ хийлээ.

Хуулиар тодорхойлсон Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн асуудлуудаас 2 заалтын хэрэгжүүлэх хугацаа болоогүй /Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.18; 15.1.19.дэх заалт/ байгаа бөгөөд бусад 34 заалтыг бүрэн хэрэгжүүлжээ.

Төрийн аудитын байгууллага 2016 онд Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйл, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасны дагуу 3297 санхүүгийн, 196 гүйцэтгэлийн, 219 нийцлийн аудит хийж төлөвлөсөн аудитаа бүрэн гүйцэтгэжээ.

Үндэсний аудитын газрын 2016 оны аудитын болон ажил үйлчилгээний төлөвлөгөөнд нийт 80 асуудал төлөвлөж, хэрэгжүүлснээс 1 асуудал хэрэгжих шатандаа, 2 асуудал биелэгдээгүй байна. Гүйцэтгэлийн болон нийцлийн аудитын гарын авлага боловсруулах ажил боловсруулалтын шатандаа, Гүйцэтгэлийн болон нийцлийн аудитын гарын авлагыг хэвлүүлэх, мэргэшлийн шалгалтын төстийг товхимол болгон хэвлүүлэх 2 ажил биелэгдээгүй байна.

Дүгнэлт 1. Төрийн аудитын байгууллага 2016 онд хуулиар олгогдсон бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж ажиллажээ.

Төрийн аудитын тухай хуулийн заалт сүүлийн үед гарсан зарим хуулийн заалттай зөрчилдөж байгаа нь төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагаанд зохих хэмжээгээр сөрөг нөлөөллийг үзүүлж байна. Тухайлбал, Төрийн аудитын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан Үндэсний аудитын газрын бүрэн эрхийн: 15.1.2.төсвөөс санхүүжилт авсан, төсвийн орлого бүрдүүлдэг байгууллага, аж ахуйн нэгж төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаанд аудит хийх; гэсэн байтал 2014 онд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан

Компанийн тухай хуулийн 76 дугаар зүйлд компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн бүрэн эрхийг тогтооходоо 76.1.10.аудитын байгууллагыг сонгож, түүнтэй байгуулах гэрээний нөхцөлийг тогтоох; гэж давхардуулан заасан байна.

Дээрх хуулийн давхардсан заалтуудаас хамаарч төрийн өмчит компаниудын үйл ажиллагаанд хэн аудит хийх нь тодорхойгүй болж хоорондоо албан бичиг солилцож, цаг хугацаа алдах, аудитын тайланд тавих чанарын хяналт сулрах, эрх мэдлээ булаалдах, төрийн өмчид бүртгэлээр тавих хяналт эзэнгүйдэх байдал харагдаж байна.

Дүгнэлт 2. Төрийн аудитын тухай хууль болон бусад хуулийн заалтуудын давхардлыг арилгах шаардлагатай байна.

Төрийн аудитын байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг зохицуулж байгаа Төрийн аудитын тухай хуулийн зарим заалт амьдралд нийцэхгүй байна. Тухайлбал:

- Төрөлжсөн аудитын газар байна гэсэн боловч тэр байгууллагын эрх үүргийг тодорхойлж өгөөгүй.
- Орон нутаг дахь төрийн аудитын салбар байгууллага гэж нэрлэсэн байтал түүнд харьяа байгууллагын эрх үүргийг хуулиар олгосон,
- Төрийн аудитын байгууллагын аудитор гэж ямар хүнийг хэлэх нь тодорхойгүй
- Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.4.18-д “төсвийн бусад байгууллагын дарга/захирал, эрхлэгч/ тухайн байгууллагын төсвийн” шууд захирагч байхаар зохицуулсан байтал Төрийн аудитын тухай хуулиар “төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллага” гэж нэрлэсэн

Төрийн аудитын байгууллагын ажиллагсдаас авсан санал асуулгад оролцогчдын 90.0 хувь нь “Төрийн аудитын тухай хуулийг шинэчлэх шаардлагатай” гэж санал өгсөн байна.

Дүгнэлт 3. Төрийн аудитын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах шаардлага байна.

Төрийн аудитын байгууллагын нэрийн өмнөөс гэрээний үндсэн дээр аудит хийж байгаа аудитын компаниудыг сонгон шалгаруулах ажлын ил тод, нээлттэй байдал хангагдаагүй, энэ талаар мөрдөж байгаа журам, заавар нь тухайн үйл ажиллагааг бүрэн зохицуулж чадахгүй байна. Тухайлбал, сонгон шалгаруулалтад орсон хараат бус аудитын компаниудыг авсан оноогоор дараалуулан байр эзлүүлсэн атлаа хэдэн оноо авсныг шаардлага хангасан гэж үзэх нь тодорхойгүй, аудит гүйцэтгэх явцад тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дуусч байгаа нөхцөлийг хэрхэн шийдвэрлэх асуудлыг зохицуулаагүй байна. Мөн аудитын үйлчилгээний хөлсийг жил бүр шинэчлэн тогтоодоггүй, жил бүр өөрчилж байхаар зохицуулагдсан санхүүгийн тайлангийн аудитын үйлчилгээний жишиг үнийг тогтоосон Сангийн сайдын 213 дугаар тушаалыг 2007 оноос хойш нэг ч удаа өөрчлөх санал боловсруулж хүргүүлээгүй байна.

Санал асуулгаар “Төрийн аудитын байгууллагын нэрийн өмнөөс бусдаар гүйцэтгүүлж байгаа аудитын чанар, үр нөлөө хэр байна вэ? ” гэсэн асуултад 62.0 хувь нь “хангалтгүй”, 17.0 хувь нь “мэдэхгүй” гэж хариулсан байна.

Дүгнэлт 4. Хараат бус аудитын компаниудтай захиргааны гэрээгээр ажиллах журмыг хуульд нийцүүлэн шинэчлэн боловсруулж мөрдөх, санхүүгийн тайлангийн аудитын үйлчилгээний төлбөрийн жишиг үнийг өөрчлөх санал боловсруулж шийдвэрлүүлэх шаардлагатай байна.

Төрийн аудитын байгууллагаас тавьж байгаа акт, албан шаардлага нь системийн хэмжээнд бүртгэл судалгаагүй, нэгдсэн хяналтад ороогүй байгаа нь тавигдсан акт, албан шаардлагын үндэслэл бодитой эсэх, хэзээ хэрэгжиж, хэзээ бүртгэлээс хасагдаж байгаа зэрэгт тавих хяналт сул байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2016 оны А/95 дугаар тушаалаар батлагдсан "Төрийн аудитын байгууллагын акт тогтоох, албан шаардлага өгөхөд баримтлах журам" нь захиргааны хэм хэмжээ тогтоогоогүй, гадагшаа чиглэгдээгүй, зөвхөн байгууллагын дотоод үйл ажиллагаанд мөрдөгдөхөөр байгаа тул Хууль зүй, дотоод хэргийн яам бүртгээгүй байна. Иймд төрийн аудитын байгууллагын аудиторын тогтоосон акт, өгсөн албан шаардлага биелэгдэхгүй байх, хууль зүйн хувьд хүчинтэй эсэх нь эргэлзээ төрүүлэх үндэслэлийг бүрдүүлж байна.

Дүгнэлт 5. Төрийн аудитын байгууллагын акт, албан шаардлагын хэрэгжилтийг сайжруулах чиглэлээр захиргааны хэм хэмжээний акт гаргах эрх зүйн үндэслэлийг бий болгох, төрийн аудитын байгууллагын акт, албан шаардлагыг хэрэгжилтийг хангах журам боловсруулж, бүртгүүлж, мөрдөх шаардлагатай байна.

Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудын ажлын ачааллыг хөнгөвчлөх, төрийн аудитад мэдээллийн системийг нэвтрүүлэх зорилгоор 2014 оноос хойш хэрэгжүүлж байгаа Санхүүгийн тайлангийн аудитын удирдлагын систем/СТАУС/-ийн програм хангамж нь 3 он дамжин хэрэгжиж байгаа ч одоо болтол дуусаагүй, тодорхой үр дүнд хүрээгүй, аудитын ажлыг хөнгөвчлөх эцсийн зорилгоо хангаагүй, харин аудитор нарт илүү ачаалал болж байгаа талаар шүүмжлэл гарах болжээ.

СТАУС програмын хоёр дахь өргөтгөлийг ашиглалтад хүлээн авснаар ажлын ачааллыг тодорхой хэмжээнд хөнгөвчлөх хандлага байгаа хэдий ч энэ өргөтгөлийг одоогоор хүлээж аваагүй байна. СТАУС програмын ажлын даалгавар, түүний гүйцэтгэл, асуудлын шийдэлд мэргэжлийн байгууллагаар хөндлөнгийн хяналт хийлгэж дүгнэлт гаргуулах шаардлагатай байна.

Дүгнэлт 6. СТАУС програмын боловсруулалт, хэрэгжилтэд мэргэжлийн байгууллагаар аудит хийлгэж дүгнэлт гаргуулах, ашиглалтын асуудлыг эцэслэн шийдвэрлэх шаардлагатай байна.

Гурав. Хүний нөөцөд хийсэн үнэлгээний талаар:

УИХ-ын Төсвийн байнгын хорооны тогтоолоор баталсан зохион байгуулалтын бүтэц, орон тооны дээд хязгаарын хүрээнд 389 хүний нөөцтэйгээр ажилласан байна.

Төрийн аудитын тухай хуулийн хүрээнд удирдлагын нэгдсэн тогтолцоонд шилжсэнтэй холбогдуулан "Байгууллагын хүний нөөцийн бодлогын баримт бичиг", "Хүний нөөцийн хөгжлийн болон хүний нөөцийн нийгмийн хамгааллын хөтөлбөр" зэргийг 2015 онд боловсруулан Монгол Улсын Ерөнхий аудитороор батлуулан мөрдөн ажилласан байна.

2016 онд нийт ажиллагсдын 73.5 хувь буюу 286 нь аймаг, нийслэлийн аудитын байгууллагад, 26.5 хувь буюу 103 нь Үндэсний аудитын газарт ажиллаж байгаагаас хүйсийн хувьд 69.0 хувь нь эмэгтэйчүүд эзэлж байгаа бөгөөд нийт ажиллагсдын 76.3 хувь нь нягтлан бодогч, эдийн засагчийн мэргэжилтэй байгаа бол 23.4 хувь нь бусад мэргэжлийн албан хаагчид байна.

Төрийн аудитын байгууллагад ажиллагсдыг насны бүлгээр авч үзвэл харьцангуй тэнцвэртэй байдал ажиглагдаж байгаа ба 33-аас доош насны ажилтнууд 30.0 хувийг эзэлж байна.

Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудын нас залуужиж байгаа ч тэдний ажлын мэдлэг чадвар, дадлага дутмаг байгаа тул сургаж дадлагажуулах талаар тодорхой ажил хийх шаардлагатай байна.

Иймд төрийн аудитын байгууллагад цаашид энэ харьцааг хүний нөөцийн бодлогоор тогтвортой барих, залуу боловсон хүчнийг сургаж дадлагажуулах, мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэхэд анхаарах хэрэгтэй байна.

Дүрслэл 1.1

Дүрслэл 1.2

Нийт ажилтнуудын мэдлэгийн түвшин, ажлын туршлагаар нь авч үзвэл төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудын 34.4 хувь нь магистр түүнээс дээш зэрэг цолтой, 53.2 хувь нь мэргэшсэн нягтлан бодогч, нийт ажилтнуудын 22.5 хувь нь 10 болон түүнээс жил ажилласан байна.

Аудитор, шинжээчдийг мэргэшлийн түвшингээр нь аттестатчилах, урамшуулах систем бий болгох зорилгоор төрийн аудитын байгууллагын ажилтны мэдлэг

чадварыг дээшлүүлэх, мэдлэг чадварын түвшинг тогтоон шалгах зориулалттай 1100 гаруй асуулт, бодлоготой төстийн сан бүхий програмыг нэвтрүүлжээ. Энэхүү програмыг ашиглан төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудын мэргэшлийн түвшинг тогтоох шалгалтыг нэгдсэн байдлаар зохион байгуулж төрийн аудитын арга зүй, төрийн аудитын байгууллагын чадавхийг бэхжүүлэх, үр дүнг үнэлэх боломжоор хангагдсан байна.

Монгол Улсын Ерөнхий аудитор 2014 онд "Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам", 2015 онд "Санхүүгийн тайланд итгэл үзүүлэхэд баримтлах журам"-ыг тус тус батлан гаргаж, жил бүр хуулиар тодорхойлогдсон хугацаанд санхүүгийн зөрчил, дутагдалгүй ажилладаг зарим байгууллагын санхүүгийн тайланд итгэл үзүүлэх, санхүүгийн тайланг түүврийн аргаар аудитад хамруулдаг болсон нь нэг аудиторт ногдох ажлын ачааллыг бууруулах нөхцөлийг бүрдүүлсэн байна. Гэсэн хэдий ч аудит хийх хуулиар тогтоосон хугацаа богино, хүний нөөц хүрэлцэхгүй байгаагаас 2016 онд санхүүгийн тайлангийн аудитад хамрагдсан 3059 байгууллагын 33.1 хувь буюу 1013 байгууллагыг хараат бус аудитын компаниар гэрээгээр гүйцэтгүүлжээ.

Орон нутаг дахь Аудитын газарт аудитын чиглэлээр 235 хүн, удирдлага, дэмжих үйлчилгээний чиглэлээр 51 хүн ажиллаж байгаа бөгөөд аудитор, шинжээчид үндсэн ажлын зэрэгцээ нягтлан бодогч, дотоод ажил, архив-бичиг хэрэг, техник хэрэгсэл, програм хангамж, хуулийн зөвлөх, нярав зэрэг ажил хавсран гүйцэтгэж байна.

Аймаг, нийслэлийн аудитын газруудаас 6 нь төрөлжсөн аудитын багийн зохион байгуулалтгүй ажиллаж байгаагийн дээр нийт аудитын газруудад нийцлийн аудит хийх мэргэжлийн хуульч, гүйцэтгэлийн аудит хийх мэргэжлийн инженер, бусад мэргэжлийн ажилтнууд үндсэндээ байхгүй аливаа аудитад зөвхөн санхүүгийн үйл ажиллагаатай холбоотой дүгнэлт өгдөг жишиг тогтжээ.

Улс орны хөгжлийг дагаад жил бүр хийх аудитын тоо, төрөл /газрын тосны, өрийн болон мэдээлэл, технологийн гэх мэт/нэмэгдэх хандлагатай болж санхүүгийн тайланд аудит хийх хуулиар тогтоосон хугацаа богино байгаа үед хүний нөөц хүрэлцэхгүй байна.

Төрийн аудитын байгууллага 2015-2016 онд ажиллагсдын ажлын байрыг засч тохижуулах, зарим шаардлагатай тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслээр хангах арга хэмжээ авч ажилласан ч Үндэсний аудитын газрын оффисын өрөө тасалгаа хүрэлцэхгүй, зай талбай хэтэрхий бага, аудиторчуудын ажиллах ажлын байрны нөхцөл стандартын шаардлага хангахгүй байна.

Санал асуулгын дүнгээс үзэхэд “Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудын ажлын ачаалал ямар байна вэ?” гэсэн асуултад 13.8 хувь нь “хэвийн”, 86.2 хувь нь “байнга илүү цагаар ажилладаг” гэснээс үзэхэд хүний нөөцийн хүрэлцээ хангамжийг сайжруулах шаардлагатайг харуулж байна.

Дүгнэлт 7. Төрийн аудитын байгууллагын ажилтнуудын ажлын ачааллыг харгалзан орон тоог нэмэгдүүлэх санал боловсруулж Төсвийн байнгын хороонд өргөн барих хэрэгцээ байна.

Үндэсний аудитын газрын Чанарын баталгаажуулалтын алба нь хүний нөөцийн хүрэлцээгүйгээс гүйцэтгэсэн аудитын тайлан бүрийг чанарын баталгаажуулалтад бүрэн хамруулж чадахгүй байна. Чанарын баталгаажуулалтын алба 2016 онд Үндэсний аудитын газрын гүйцэтгэсэн санхүүгийн аудитын 25.5 хувьд, гүйцэтгэлийн аудитын 84.6 хувьд, нийцлийн аудитын 20 хувьд чанарын баталгаажуулалт хийжээ. Орон нутгийн байгууллагын хувьд Баянхонгор, Говь-Алтай, Дорноговь, Говьсүмбэр, Дархан, Сэлэнгэ, Дундговь, Өмнөговь аймагт томилолтоор ажиллаж Төрийн аудитын газрын тухайн үед гүйцэтгэсэн аудитын тайланг чанарын баталгаажуулалтад хамруулсан байна.

Дүгнэлт 8. Чанарын баталгаажуулалтын албаны хүний нөөцийг нэмэгдүүлэх, чадваржуулах замаар нэгдсэн удирдамжаар хийгдэж, УИХ-д тайлагнадаг аудитыг 100 хувь, орон нутгийн аудитын газрын гүйцэтгэж байгаа аудитыг түүвэрлэх замаар чанарын баталгаажуулалтад хамруулж дүгнэлт гаргадаг болох шаардлагатай байна.

Дөрөв. Төсвийн зарцуулалтад хийсэн үнэлгээний талаар:

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.1 дэх хэсэгт “Улсын Их Хуралд ажлаа шууд хариуцан тайлагнадаг байгууллага жилийн ажлынхаа тайланг дараа оны нэгдүгээр улиралд багтаан Улсын Их Хуралд гишүүдийн тоогоор ирүүлнэ.” гэж заасан байна. Гэтэл Төсвийн тухай хуулиар Төсвийн Ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг 4 дүгээр сарын 25-ны дотор нэгтгэн гаргаж аудит хийлгэсэн байх цаглабартай байна.

Ийнхүү Төсвийн Ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан гараагүй байгаа учир байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд хийх системчилсэн үнэлгээг төсвийн шууд захирагчийн аудитаар баталгаажуулсан тайлан болон төрийн аудитын байгууллагын 2016 оны жилийн эцсийн статистик мэдээг үндэслэн хийсэн болно.

Дүгнэлт 9. Төрийн аудитын байгууллагын төсвийн Ерөнхийлөн захирагчийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд системчилсэн үнэлгээ хийдэг байхаар хуульд цаг хугацааны талаар өөрчлөлт оруулах шаардлагатай байна.

Төсвийн Ерөнхийлөн захирагч төсвийг төлөвлөх, батлах, хуваарилах, захиран зарцуулахтай холбоотой төсвийн удирдлагын бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэн ажиллажээ.

Хөтөлбөрт суурилсан бүтээгдэхүүнийг санхүүжүүлэх төсвийн төлөвлөлтийн арга зүйг баримтлан 2016 оны төсвийг боловсруулж Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын төсвийн багцыг 9,641,762.6 мянган төгрөгөөр батлуулжээ. Төсвийн тодотголоор 2016 оны төсвийг 244,882.9 мянган төгрөгөөр бууруулж 9,396,879.7 мянган төгрөгөөр баталсан бөгөөд 9,333,364.7 мянган төгрөгийн гүйцэтгэлтэй гарсан байна.

Мөн төсөв захирагчдийн төсвийн мэдээ, тайланг тухай бүр гаргаж нэгтгэн тогтоосон хугацаанд Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлэн төсвийн өр, авлага үүсгэхгүй байхаар холбогдох зохицуулалтуудыг хийж, төсвийн хэмнэлтийн горимоор ажилласан боловч Төв аймгийн аудитын газар 1589.0 мянган төгрөгийн цалин, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн, Хөвсгөл, Сүхбаатар аймгийн аудитын газар 33.8-109.0 мянган төгрөгийн нийгмийн даатгалын шимтгэлийн, Баян-Өлгий аймгийн Аудитын газар 702.0 мянган төгрөгийн, Завхан аймгийн аудитын газар 15.9 мянган төгрөгийн татварын өглөгтэй байна.

Төсвийн шууд захирагч нарын 2016 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд УИХ-ын даргын захирамжаар томилсон “Улаанбаатар аудит” ХХК аудит хийж дүгнэлт гаргажээ.

2016 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар харьяа 23 байгууллагын Төсвийн шууд захирагч нар бүгд “зөрчилгүй” гэсэн дүгнэлттэй гарсан бөгөөд 16 байгууллагын тайланд ажилчдад олгосон унаа хоол, түлшний хөнгөлөлтөөс ХАОАТ бүрэн суутгах, томилолтын зардлуудад удирдамж, томилолт, хийсэн ажлын тайланг хавсаргах, үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг зөв тооцох, баримтын иж бүрдлийг хангах зэрэг зөвлөмж өгчээ.

Төсвийн шууд захирагчдын санхүүгийн тайлагналын иж бүрдлийг авч үзэхэд бүх аймгийн Аудитын газар аймгийн Төрийн сан, Нийгмийн даатгалын хэлтэс, Татварын хэлтэстэй тооцоо нийлж хянуулж, баталгаажуулаагүй, ихэнхи аймгуудын санхүүгийн тайлан нь тодруулгагүй, нэмэлт санхүүжилтийн дансны тайлан гаргаагүй /Баянхонгор аймгийн Аудитын газар/, санхүүгийн тайланд тамга дарж, гарын үсэг зурж баталгаажуулаагүй /Завхан аймгийн Аудитын газар/ зэрэг зөрчил ажиглагдаж байна.

Жил бүрийн төсвийг төлөвлөхдээ төрийн аудитын байгууллагын үйл ажиллагааны зардлаас гадна лабораторийн шинжилгээ хийлгэх, гэрээт аудитор, мэргэжлийн байгууллага, шинжээч ажиллуулах зардал, ажилтнуудын мэргэшил, мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх, нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, байгууллагын хөрөнгө оруулалтад шаардагдах хөрөнгийг тусган төлөвлөдөг боловч батлагдсан төсөв нь төлөвлөсөн хэмжээнээс хасагдаж батлагддаг байна.

Санал асуулгаар “Батлагдсан төсөв төрийн аудитын байгууллага үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд хүрэлцэж байна уу?” гэсэн асуултад судалгаанд оролцогчдын 33.0 хувь нь “дөнгөж хүрэлцэж байна”, 62.0 хувь нь “төлөвлөлтийг бодитой хийх шаардлагатай” гэж хариулсны дээр төсөвтэй холбоотой саналууд, тухайлбал орон нутагт ажиллагсдын нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, нэг удаагийн тэтгэмж, үр дүнгийн урамшууллын зардал, байр, автомашин, тоног төхөөрөмжийн урсгал засварын зардал хүрэлцэхгүй байгааг дурьджээ.

Дүгнэлт 10. Бодит хэрэгцээ шаардлагад нийцүүлэн төрийн аудитын байгууллагын хараат бус байдлыг хангахад хүрэлцэхүйц төсвийг батлуулах асуудлаар зохих арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх нь зүйтэй гэж үзлээ.

“УЛААНБААТАР АУДИТ КОРПОРАЦИ” ХХК

Улаанбаатар аудит корпораци нь эрхтэй бүр аудит, баталгаажуулалт, зөвлөмж болон өмчлөх үйлчилгээний дэлхийд тэргүүнч байгууллагуудын нэг Групп Тэрриан Интернационалийн Монгол улс дахь Корпорациант гишүүн (www.gfi.org)

АУДИТЫН ГЭРЧИЛГЭЭ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН
ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА

Ц.ГАНБОЛД ТАНАА

Төрийн аудитын тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.2, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасны дагуу Үндэсний аудитын газрын 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өмчийн өөрчлөлт, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан болон холбогдох бусад тайлбар тодруулга бүхий санхүүгийн тайланд аудит хийв.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Үндэсний аудитын газрын удирдлага нь УСНББОУС-д нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан заавар, журам, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн дагуу үнэн зөв бэлтгэж, тайлагнах үүрэг хариулага хүлээнэ.

“Улаанбаатар аудит корпораци” ХХК нь Үндэсний аудитын газрын төсвийн 2016 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан нь үнэн зөв, бодитой илэрхийлэгдсэн эсэхэд санал дүгнэлт өгөх үүрэгтэй.

Санал дүгнэлтийн үндэслэл

Бид аудитыг Аудитын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журмын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр стандарт, журмын шаардлага нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэх явдал болно.

Аудитаар санхүүгийн тайлан дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус байгууллагад мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэл хөтлөлт, программ хангамж, дотоод хяналтын систем, тэдгээрийг дэмжих нотлох зүйлийг сорилын үндсэн дээр шалгаж, удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг үнэлж цэгнэн, санхүүгийн тайлангийн ерөнхий тогилуулгыг үнэлсэн.

Бидний хийсэн аудит санал дүгнэлт өгөх хангалттай үндэслэл болно гэдэгт итгэлтэй байна.

Зөрчилгүй санал дүгнэлт

Үндэсний аудитын газрын 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өмчийн өөрчлөлт, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан болон холбогдох бусад тайлбар тодруулга бүхий санхүүгийн тайлангууд нь Төсвийн тухай хууль, холбогдох хууль, тогтоомж, УСНББОУС-д нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан заавар, журмуудын дагуу материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн, шударга илэрхийлэгдсэн байна.

Онцлох асуудал

ҮАГ нь Дэлхийн банк болон Монгол Улсын Сангийн яам хооронд 2016 оны 1 дүгээр сарын 22-ны өдөр байгуулсан төслийн гэрээний дагуу "Үндэсний аудитын газрын чадавхийг бэхжүүлэх төсөл"-ийг хэрэгжүүлж байна. Төслийн нийт санхүүжилт нь 380,000 ам.доллараас хэтрэхгүй ба санхүүжилт болон зарцуулалт нь хэрэгжүүлэгч байгууллага болох ҮАГ-ын санхүүгийн тайланд хамрагдаж, аудитлагдсан болно.

Б.ОШОРГАРАВ
ЕРӨНХИЙ ЗАХИРАЛ
Улаанбаатар, Монгол улс
2017 оны 02 дугаар сарын 24

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН 2016 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН
АУДИТЛАГДСАН САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

СТ-1А

(төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Тодруулга	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
МӨНГӨ БА ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ ХӨРӨНГӨ		-	93,405,597.20
Кассанд байгаа бэлэн мөнгө		-	-
Банкинд байгаа бэлэн мөнгө /төгрөгөөр/	6	-	93,405,597.20
АВЛАГА	7	8,192.31	452,076,173.00
Бусад авлага		8,192.31	452,076,173.00
БАРАА МАТЕРИАЛ	8	303,684,163.63	306,662,695.22
Бичиг хэргийн материал		20,344,959.99	9,897,133.99
Аж ахуйн материал		19,624,359.40	33,157,486.20
Түлш, шатах тослох материал		1,730.14	2,961.03
Хангамжийн материал		2,234,720.00	3,151,720.00
Бусад		261,478,394.00	260,453,394.00
ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН		303,692,355.84	852,144,485.42
ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	9		
Биет хөрөнгө		643,128,226.88	569,640,773.00
Авто газарийн хэрэгсэл		115,107,013.00	115,107,013.00
Хуримтлагдсан элэгдэл		(92,074,854.62)	(95,575,955.94)
Машин, тоног төхөөрөмж		619,197,343.87	659,508,863.87
Хуримтлагдсан элэгдэл		(248,119,207.72)	(364,397,648.83)
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил		165,942,226.08	197,856,416.98
Хуримтлагдсан элэгдэл		(44,979,046.98)	(63,711,528.83)
Номин фонд		2,000,630.00	2,000,630.00
Бусад үндсэн хөрөнгө		36,880,834.00	36,880,834.00
Хуримтлагдсан элэгдэл		(10,876,710.75)	(18,127,851.25)
Дуусаагүй барилга, байгууламж		100,000,000.00	100,000,000.00
Биет бус хөрөнгө	9	255,103,856.85	200,106,952.77
Програм хангамж		280,098,864.30	280,098,864.30
Хорогдуулга		(24,995,007.45)	(79,991,911.53)
ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН		898,232,083.73	768,647,725.77
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН		1,201,924,439.57	1,621,792,191.19
БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨРИЙН ДҮН		-	-
Богино хугацаат өр төлбөр	10	-	-
Өглөг		-	-
Ажиллагчидтай холбогдсон өглөг		-	-
Бусад өглөг		-	-
Урьдчилж орсон орлого		-	-
Урьдчилгаа-төсвийн татаас		-	-
УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨРИЙН ДҮН		-	-
Урт хугацаат өр төлбөр		-	-
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨРИЙН ДҮН		-	-

ТЭГ-ийн үйл ажиллагааны таларха
ТЭГ-ийн үйл ажиллагааны таларха
МОНГОН 2 дугаар таларха 21

ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨМЧИЙН ДҮН	1,201,924,439.57	1,621,792,191.19
Засгийн газрын оруулсан капитал	553,236,574.16	553,236,574.16
Өмнөх үеийн үр дүн	511,736,263.96	458,052,152.36
Тайланг үеийн үр дүн	(53,664,131.80)	419,867,751.82
Дохин уналгаанай аеруу	190,635,713.05	190,635,713.05
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨМЧИЙН ДҮН	1,201,924,439.57	1,621,792,191.19

Нэмэлт тодруулагууд нь эдгээр санхүүгийн тайлангийн саллигүд хэсэг болно.

ТЭГСЭН 2016 ОНЫ
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ
ТАЙЛАН

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН 2016 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН
АУДИТЛАГДСАН САНХҮҮГИЙН ҮР ДҮНГИЙН ТАЙЛАН

СТ-2А

Үзүүлэлт	Тодруулга	Өмнөх он	Тайлант он
<i>(төгрөгөөр)</i>			
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО			
Улсын төсвөөс		3,447,402,415.69	3,607,105,528.35
Урсгал		3,164,875,807.69	2,852,374,900.00
Хөрөнгийн		-	473,410,800.00
Тусламжийн орлого		-	187,917,928.35
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		282,526,608.00	63,401,900.00
Дээд шатны төсвийн захирагчаас төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид олгосон санхүүжилт		282,526,608.00	63,401,900.00
Бараа, үйлчилгээний орлого		7,293,192.31	245,046,347.52
Үндсэн үйл ажиллагааны орлого		-	231,609,049.62
Хүүгийн орлого		8,192.31	-
Үнд төлбөргүй хүлээн авсан орлого		7,285,000.00	13,437,297.90
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН	4	3,454,695,608.00	3,852,151,875.87
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ			
Ажиллагсадтай холбогдсон зардал		2,193,271,697.00	2,011,302,493.31
Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал		1,978,771,250.00	1,816,768,293.31
Цалин		1,834,733,050.00	1,672,730,693.31
Унаа хоолны хөнгөлөлт		144,037,600.00	144,037,600.00
Нийгмийн хамгааллын шимтгэл		214,500,447.00	194,534,200.00
Тэтгэрийн даатгалын шимтгэл		136,500,284.00	159,164,309.00
Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл		15,600,033.00	7,073,978.00
ҮСМЦ өмчий даатгалын шимтгэл		19,500,041.00	8,642,473.00
Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл		3,900,008.00	1,768,495.00
Эрүүл мэндийн даатгалын хураамж		39,000,081.00	17,684,945.00
Бараа, үйлчилгээний урсгал зардал		1,148,466,568.91	1,086,291,387.65
Хангамж, бараа материалын зардал		125,117,226.20	163,773,190.31
Бичиг хэргийн материал		33,370,637.34	41,695,476.00
Тээвэр, шатахууны зардал		58,517,321.86	60,896,675.11
Шуудан холбоо илгэрнетиийн төлбөр		28,554,262.00	55,198,888.00
Ном, хэвлэлийн зардал		436,800.00	-
Бага үнд түргэн элэгдэл зүйлс		4,238,205.00	5,982,151.20
Нормативт зардал		49,000.00	00.00
Нормын хууцас, зөвлөн эдлэл		49,000.00	00.00
Эд хогшил, урсгал засварын зардал		238,207,380.00	88,643,748.00
Багаж хэрэгсэл		-	6,341,500.00
Урсгал засвар		238,207,380.00	82,302,248.00
Томилголт, зочны зардал		207,321,562.00	62,155,961.00
Гадаад томилголын зардал		75,114,661.00	-
Дотоод томилголын зардал		60,556,308.00	62,155,961.00
Зочин төлөөлөгч хүлээн авах		71,650,393.00	-

Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж	426,511,500.00	494,098,409.15
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	382,479,250.00	472,645,399.15
Даатгалын үйлчилгээний төлбөр	2,008,650.00	1,150,000.00
Тээврийн хэрэгслийн татвар	251,600.00	193,100.00
Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	22,000.00	60,000.00
Мэдээллийн технологийн үйлчилгээний хөлс	21,700,000.00	-
Газрын төлбөр	20,050,000.00	20,050,000.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	151,259,900.71	277,579,989.19
Биеийн тамир уралдаан тэмцээн	4,234,500.00	5,290,942.00
Жиндэл сургалт, үйлдвэрлэлийн дадлагын зардал	20,459,262.00	71,400,013.00
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	126,566,138.71	200,889,034.19
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	166,841,473.89	329,219,926.62
Татан төвлөрүүлэлт	12,827,264.69	167,443,840.12
Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	2,217,300.00	2,473,670.50
Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	2,217,300.00	2,473,670.50
Бусад урсгал шилжүүлэг	151,596,909.00	159,302,418.00
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	9,720,000.00	8,681,730.00
Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	21,997,551.00	64,095,300.00
Нэг удаагийн тэтгэмж шагнал урамшуулал	119,879,358.00	86,525,388.00
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	4,000,000.00
Тонг төхөөрөмж	-	4,000,000.00
ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	-	-
Гадаад төслийн зээлээс санхүүжих зээл	-	-
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН (II)	3,508,379,739.60	3,430,773,809.58
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	(53,684,131.60)	421,378,066.29
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГО	-	-
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДАЛ	-	1,510,314.67
Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гэрэ /дэнснээс хассаны гэрэ	11	-
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	-	1,510,314.67
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН	(53,684,131.60)	419,867,751.62

Нэмэлт тодруулгууд нь эдгээр санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН 2016 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН
АУДИТЛАГДСАН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

СТ-3А
(тогтоогоор)

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО		
Улсын төсвөөс	3,164,875,807.69	3,543,703,628.35
Урсгал	3,104,457,607.69	2,882,374,900.00
Хөрөнгийн	60,416,200.00	473,410,800.00
Тусламжийн орлого	-	187,917,928.35
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	581,433,922.62	63,401,900.00
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	298,907,314.62	-
Дээд шатны төсвийн захирагчаас төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид олгосон санхүүжилт	282,526,608.00	63,401,900.00
Бараа, үйлчилгээний орлого	40,952,207.31	231,609,049.62
Нийгмийн даатгалын сангаас	40,944,015.00	-
Төсөвт байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	-	231,609,049.62
Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого	8,192.31	-
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	3,787,261,937.62	3,838,714,577.97
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ		
Ажиллагсадтай холбогдсон зардал	2,193,271,697.00	2,011,294,301.00
Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал	1,978,771,250.00	1,816,760,101.00
Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,834,733,650.00	1,672,722,501.00
Унаа хоолны хөнгөлөлт	144,037,600.00	144,037,600.00
Нийгмийн хамгааллын шимтгэл	214,500,447.00	194,534,200.00
Тэтгэврийн даатгалын шимтгэл	136,500,284.00	159,164,309.00
Тэтгэмжийн даатгалын шимтгэл	15,600,033.00	7,073,978.00
ҮОМЦГ өвчний даатгалын шимтгэл	19,500,041.00	8,842,473.00
Ажилгүйдлийн даатгалын шимтгэл	3,900,008.00	1,768,495.00
Эрүүл мэндийн даатгалын хураамж	39,000,081.00	17,684,945.00
Бараа, үйлчилгээний урсгал зардал	1,127,071,045.00	931,383,951.15
Хангамж, бараа материалын зардал	117,338,761.00	149,786,615.00
Бичиг хэрэг	26,238,572.00	27,845,351.00
Тээвэр, шатахуун	58,519,052.00	60,897,906.00
Шуудан, холбоо, интернэгийн төлбөр	28,554,262.00	55,198,888.00
Ном, хэвлэл	489,300.00	-
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,537,575.00	5,844,470.00
Норматив зардал	49,000.00	-
Нормын хувиас, зөвлөн эдлэл	49,000.00	-
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	233,580,480.00	125,099,748.00
Багаж техник хэрэгсэл	4,467,100.00	15,119,500.00
Тавилга	386,000.00	27,651,000.00
Урсгал засвар	228,727,380.00	82,329,248.00
Томиллолт, эсэны зардал	311,573,862.00	83,232,134.00
Гаднаад албан томиллолт	175,114,861.00	00.00

Дотоод албан томиллолт	60,556,308.00	83,232,134.00
Зочин төлөөлөгч хүлээн авах	75,902,693.00	-
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж	426,511,500.00	494,088,499.15
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамж	362,479,250.00	472,645,399.15
Даатгалын үйлчилгээ	2,008,850.00	1,150,000.00
Тээврийн хэрэгслийн татвар	251,600.00	193,100.00
Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	22,000.00	60,000.00
Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	21,700,000.00	-
Газрын төлбөр	20,050,000.00	20,050,000.00
Бэрэв үйлчилгээний бусад зардал	38,017,442.00	79,166,995.00
Биеийн тамир урагдван тэмцээн	4,174,500.00	5,290,942.00
Хинээл үйлдвэрлэлийн дэдлэг хийх	33,842,942.00	73,876,013.00
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	406,500,995.62	329,219,928.62
Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	97,159,298.31	169,917,510.62
Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	94,941,998.31	167,443,840.12
Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	2,217,300.00	2,473,670.50
Бусад урсгал шилжүүлэг	309,341,697.31	159,302,418.00
Нийгмийн даатгалын тэтгэмж	40,952,207.31	-
Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	9,720,000.00	8,681,730.00
Тэтгээрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	21,997,551.00	64,095,300.00
Нэг удаагийн тэтгэмж шагнал урамшуулал	236,671,939.00	88,525,388.00
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (II)	3,726,843,737.62	3,271,898,180.77
ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	60,418,200.00	566,816,397.20
Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	-	-
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	-	-
ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	60,418,200.00	-
Тонг төхөөрөмж	-	473,410,800.00
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	(60,418,200.00)	(473,410,800.00)
САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-	-
Гадаад төслийн зээлээс санхүүжих зээл	-	-
САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-	-
НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(12,028.73)	93,405,597.20
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	12,028.73	-
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	93,405,597.20

Нэмэлт тодруулгууд нь эдгээр санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН 2016 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН
АУДИТЛАГДСАН ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

СТ-4А

(тогтоогоор)

ҮЗҮҮЛЭЛТ	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
2015 оны 1-р сарын 1-ээрх үлдэгдэл	553,236,574.16	190,635,713.05	511,736,283.96	1,255,608,571.17
Нэгтгэн бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				-
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	553,236,574.16	190,635,713.05	511,736,283.96	1,255,608,571.17
Үндсэн хоронгийн дахин үнэлгээний өсөлт				-
Үндсэн хоронгийн дахин үнэлгээний бууралт				-
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз (гарз)				-
Тайлант үеийн үр дүн			(53,684,131.60)	(53,684,131.60)
2015 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	553,236,574.16	190,635,713.05	458,052,152.36	1,201,924,439.57
Нэгтгэн бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт				-
Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл				-
Үндсэн хоронгийн дахин үнэлгээний өсөлт				-
Үндсэн хоронгийн дахин үнэлгээний бууралт				-
Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз (гарз)				-
Тайлант-үеийн үр дүн			419,867,751.62	419,867,751.62
2016 оны 12-р сарын 31-ээрх үлдэгдэл	553,236,574.16	190,635,713.05	877,919,903.98	1,621,792,191.19

Нэмэлт тодруулагууд нь эдгээр санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН 2016 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН
АУДИТЛАГДСАН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

СТ-5А
(тогтоогоор)

Үзүүлэлт	Тодруулга	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ЗАРЛАГЫН ДҮН		3,420,776,510.00	3,419,187,600.00	1,588,910.00	99.95%
УРСГАЛ ЗАРДЛЫН ДҮН	Б	2,945,776,510.00	2,945,776,800.00	(290.00)	100.00%
Бараа, үйлчилгээний зардал		2,861,149,310.00	2,848,165,921.00	12,983,389.00	99.55%
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил		1,827,544,900.00	1,816,760,101.00	10,784,799.00	99.41%
Үндсэн цалин		1,683,507,300.00	1,672,722,501.00	10,784,799.00	99.36%
Унша, болон бусад нөхөн олговор		144,037,600.00	144,037,600.00	-	100.00%
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл		194,534,200.00	194,534,200.00	-	100.00%
Тэтгэврийн даатгал		159,164,309.00	159,164,309.00	-	100.00%
Тэтгэмжийн даатгал		7,073,976.00	7,073,976.00	-	-
ҮОМШӨ ний даатгал		8,842,473.00	8,842,473.00	-	-
Ажилгүйдлийн даатгал		1,768,495.00	1,768,495.00	-	-
Байгууллага төлөх ЭМД-ын хураамж		17,684,945.00	17,684,945.00	-	-
Хангамж, бараа материалын зардал		147,432,100.00	145,661,564.00	1,770,536.00	98.80%
Бичиг хэрэг		24,067,900.00	23,720,300.00	347,600.00	98.56%
Тээвэр шатахуун		54,584,200.00	60,897,906.00	(6,313,706.00)	111.57%
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр		64,651,200.00	55,198,888.00	9,452,312.00	85.38%
Бага унзтай, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс		4,128,800.00	5,844,470.00	-	-
Эд хогшил, урсгал засварын зардал		125,099,700.00	125,099,748.00	-	-
Багаж төхөөм хэрэгсэл		17,570,500.00	15,119,500.00	2,451,000.00	86.05%
Тавилга		25,200,000.00	27,651,000.00	(2,451,000.00)	109.73%
Урсгал засвар		82,329,200.00	82,329,248.00	(48.00)	100.00%
Томилолт, зочны зардал		43,786,400.00	43,786,400.00	-	100.00%
Дотоод албан томилолт		43,786,400.00	43,786,400.00	-	100.00%
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр		443,176,010.00	443,156,953.00	19,057.00	100.00%
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		421,703,510.00	421,703,853.00	(343.00)	100.00%
Даатгалын үйлчилгээ		1,150,000.00	1,150,000.00	-	100.00%
Тээврийн хэрэгслийн татвар		202,500.00	193,100.00	9,400.00	95.36%
Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо		70,000.00	80,000.00	10,000.00	85.71%
Газрын төлбөр		20,050,000.00	20,050,000.00	-	100.00%
Бараа үйлчилгээний бусад зардал		79,576,000.00	79,166,955.00	409,045.00	99.49%
Биеийн тамир, уралдаан тэмцээн зардал		5,700,000.00	5,290,942.00	-	-
Хинзэл үйлдвэрлэлийн		73,876,000.00	73,876,013.00	-	-

Үндэсний аудитын газар
Засгийн газрын IV байр
Бага тойруу – 3
Чингэлтэй дүүрэг
Улаанбаатар – 15160
Цахим хуудас: www.audit.mn
Цахим шуудан: info@audit.gov.mn
Утас : +976-62 -263230
Факс: +976-62 -263230